

PARIZĒS LATV.
 MAKSĻ. B. KAKSTU.
 VEIG. PULČIŅŠ

Mājiņas un Seefis

Ilustrēts nedēļas žurnāls šinatnei,
 literaturai, mākslai un šadsihwei.

N° 48.
 1909. gadā.
 Īsnaikl trešdienās.

Īsnaiks:

Ko no kuhdras var istaistīt? Profesora Lasara-Kohna. Kas ir fadēgt? Siegfrieda Hartmana. Wehstule iz Schweizes. Kad druwa breest. Renē Basena romans. No frantschu valodas tulkots. (Veigās.) Boesija un prosa. A. Deglama stāstis.	Jaunakās modes paradības. Apstāts. Walsis domes darbība. Dāschabas stāsts un pastrojumi: Bilde: Bjernsterns = Bjernsons. — Bijuschaits italeeschu ministru preefš- neekš Dschiolittijs. — Farako. — Šhana Granjē (Jeanne Granier).
---	--

Abonešanas maksa

Ar pēckuštischanu celschēmē:		Rīgā saņemot:		Ar pēckuštischanu ahrēmē:	
Par gabu	3 rbl. 50 kop.	Par gabu	2 rbl. 50 kop.	Par gabu	5 rbl. — kop.
1/2 gabu	2 " — "	1/2 gabu	1 " 50 "	1/2 gabu	2 " 50 "
1/4 gabu	1 " — "	1/4 gabu	75 "	1/4 gabu	1 " 25 "

Numurs makšā 10 kop.; Iestra adrešes makšā 10 kop. Stabinajumi makšā 10 kop. par weenslejšu smalku rindinu.

Kaunuma, ahdas, sīlītītās, pušča un dīnuma sīlībās īdeenas no pļst. 9—1 un no 6—1/2 9 w. No pulst. 5—6 w. tīf damas un behrus. Rīgā, Maršalu eelā S. tuvu pee Grehznecku eelās.

Dr. Machtus.

R. Nebelsiecka pehņ.,

stafu eelā 11, blatus krahstafei,

gumijas un metala stempeli growuras, flishejas un krahfas

peedahwā lekti gļh.

atā īswedumā jau kopš 25 gabem.

Kafu eelā Nr. 18.

Optika, fotografija un elektrizitate.

Kafijas ahr-dedsinatawa **"NEKTAR"** peedahwā weenmehr swaigi dedsinatu un maltu kafiju par lofi mehrenām zen. Ari nededsinatū-kafiju, tehju, zuku ru, u. t. t. Leelā Aleksandra eelā 24. Eeja no Romanowa eelās.

Rīgas Pilsētas Lombards.

No 24. dezembra 1908. g. līdš 7. janwarim 1909. g. eekhlatas lectis no Nr. A 251794 līdš Nr. A 259374 un Nr. A 391548, 393529, tā ari eekhlatas lectas Lombarda nodalā I. no 24. dezembra 1908. g. līdš 7. janwarim 1909. g., no kīhlu sīhmes Nr. 91668 līdš Nr. 92786 (ja nebuhtu jau īspīrtas waj pagarinatas) nahlē 9., 10. un 11. dezembri 1909. g.

pulksten 10 pr. pusdeenās,

Pilsētas nhtupes telpās, Sirgu eelā Nr. 12,

īshhtropeschanā.

Pehdeļais terminsch preefch augšchejo kīhlu pagarinaschanas waj īspīrchanas īr deena preefch īshhtropeschanas. — Uhtropē panahktee pahfollūmi teef pehž 8 deenam pehž kīhlu sīhmes usrahdischanas īsmatati.

Ch. Jürgensohn,
wihnu leektirgotawa,

peedahwā

eekschsemes un ahrseemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

stīpru wihnogu wihnu 50 kap.

sefoschās filialēs:

Suworowa un Dīrnawu eelu stūhri,
Telgawas fchofejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Mescha eelā Nr. 4a,

Petschal kunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wez-Rīgas stūhri.

Balta metala ehdam: un tehkarotes, naschus, dafschinas, tehmaschinas, kassijas krahses, petrolejas tehkus „Graek“, emaljetus un aluminūma wahramos traufus; dselsš krahnis, dselsš gultas un matratschus.

Slidas un kamaninas

bes konkurenzes.

M. P. Silleneeks, Rīgā,

— tikai —

Terbatas eelā Nr. 7.

Angļu dselsš: un tehrauda lectu un buhw: apkalumu weikals.

Pirmā Rīgas ratu atperu un asu fabrika

J. M. Kramer, Rīgā,

Behņu eelā Nr. 9, telefons Nr. 1107.

Spezialitates: ratu atperes un ases, patent, puspatent un smehtu ases, tā ari wīfas ratu dalas, ratu kronus wairaf. fason., atfaitu scharnires.

Rahpšchūs, rumbu rinkūs, dīhsteles rinkūs, ilku scharnires, ratu turwjus, greefšas bušes, īsgrefšojumus wairatos fasonos.

Karla Brunowska

PHOTO

grafijas peederumu
weikals,

Rīgā, Walmu eelā Nr. 30.

Aparati un objektīwi arweenu leelā krahjumā par fabrikas zenam.

Stereoskopu bildes un stereoskopī.

Slūfrets katalogs par 28 kap. pastmarkās.

Baltijas audeklu manufaktūr-fabeedriba,

Rīgā. (fabrika Kengeragā). Rīgā.

Par fabrikas zenam pahrdob pašchu pahrdotawā

Kungu eelā Nr. 22

Linu un pakulu dīijas un wīfadas audeklu prezes, kā ar balinatus un nebalinatus deegus un tehnos.

Mahjas Weefis

Nr. 48.

Rīgā, 2. dezembrī 1909. g.

54. gada gabjums.

PARIZES LATV.
MAKSL. U. RAKSTN.
VEIC. PULCINŠ

Ko no kuzdras war istaisit

Profesora Sasara-Rohna.

Widjemē rehtina ap 36, Kursēmē ap 6 un Igaunijā ap 31 kwadratjuhdēs kuzdraju un ūchi 73 kwadratjuhdēs semēs lihds ūchim nenefa nekahdu labumu. Zik kuzdru isleeto kurinaūchanai un ūemkopibā pafaiūūeem, tas ir koti mas. Tapat tas ir Mahjijā, kur kuzdraji eeneem 20,000 kwadratkilometrus. Tahdos apstahktos narw nekahds brijnumš, ka leelruhpnēezibai arween attihstotees tika eekustinats ari jautajums par kuzdras ismantofāchanu, jo ūchēhl bija tahdu leelu mantu atstahkt neisleetotu.

Sinams, jau no ūen laikeem nowehrots, ka isūchahweta kuzdra deg. Tā Tazits stahsta, ka romeēūchu ūaldoti pēe Mahju juhras (ap tagadejo Holandiju) atraduūūi tautas, kuras ūawus ehdeenus wahrot ar ūemi. Bet tomēhr leekas, ka kuzdra isleetota dedūnaūchanai tika tahdās meūchu nabagās semēs kā Holandija. Wehl 1788. gadā Prufūijas waldbiba atjinoja uū Brandenburgu kuzdras razejus is Holandijas, tapehž ka Prufūijā ap to laiku malka preekūū kurinaūchanas bija jau kreetni dahrga tikuūe; un holandēūūeem tad nu bija prufūiūus eemahžit kuzdru isleetot kurinaūchanai. Bet tad arween wairak ūahka rakst atmenogles un tā ka tās isūhtija uū deesgan tahleem apgabaleem, tad kuzdra nesen tika atkal mas ween eewehroja, tā ka tagad to kā kurinaamo isleeto tika paūchu kuzdraju tuwumā.

Ir pēe tam gan ari bijuūūi mehginajumi, kuzdru padarit ūehjigu konkuret ar atmenoglem. Bawarijai wiūas atmenogles wajaga eeweūt no ahreenes un weetejo walūstis dūselūzētu walde tapehž tad ari papuhlejās, waj kuzdru newaretu isleetot ari uū dūselūzēteem. Bet lokomotiwes kurinot ar kuzdru panahkumus newareja ūafneegt nekahdus apmeerinofūus. Tapat gahja Oldenburgas waldbibai, lai gan tur ir leekš pulks wiūlabafās kuzdras. Tur atrada, ka 100 kilogramu atmenogku weetā lokomotive patehē $\frac{2}{3}$ dafas kubikmetra wiūlabafās kuzdras. Tā ka kuzdra eeneem daudž

telpas, tad pēe lokomotiwem aij tenderā mahadeja pēekabinat wehl ūewiūūū kuzdras wagonu, no kura brauzot weenk žilweks ūchipeleja kuzdru uū lokomotiwē. Un tomēhr lokomotiwes nekpehja ūagahdat deesgan ūuta preekūū ūmageem preekūchu brauzeeneem waj ahtrajeem perūonu brauzeeneem.

Metallurgifūas eetaiūes praūa tik konzentretu uguni, kahdu kuzdra nemas nekpehji dot. Te tapehž kuzdrai wareja pēekriūt neeziga loma, ja nelaimējās no kuzdras pagatawot lihdsigu kofūu, kā no atmenoglem. Kofūu dabū isūwehlojot ogles waj kuzdru. Karstumā is oglem un kuzdras isgaro wiūs, kas ween ir gahgš tahdā temperaturā, un paleek pahri zeets produkts, kas ūastahw gandrihū is ūlaidra ogūraūcha un eeneem tika mas telpas, kamehr ūadēgdams dod leelu karstums. Atmenogles tagad nu war pahrwehrt par kofūu koti pilnigā kahrtā. Tas noteek dedūnamās gaseū eestahdēs waj ari ūewiūūūas eetaiūes. Kas no atmenoglem gaseū eestahdēs isūwehlojot istwaiso, tas noder par dedūnamo gasti, pēe kam wehl blafus dabū darwu un amonjaku. Kofūa eetaiūes ūrahdā pa leelakai dafai preekūū dūselūū kauūetawam; tur nedabū tik labu dedūnamo gasti, kuru ari wiūas milūifūā daudūuma deht nekur newaretu isleetot; bet ūcho ūlikto gasti tomēhr isleeto preekūū apkurinaūchanas un maūchinu dūūūchanas, kad gaseū eepreekūū isūthrita no darwas un amonjaka. Zik daudū ogūu ūchim noluhkam isleeto, noūkahrstams no tam, ka Gelsenkirūhenes ogūtraktuwe ween 1908. gadā blafus eeguwa 21,678 tonnus ūehūūahba amonjaka. Te wehl japeeūhme, ka no teem dūselūū kauūetawu ūurūsteneem, kuras leeto kofūu, ispluhūt wehl milūifūū daudūums gaseū, kura gan ari neder apgahmofāchanai, bet ar gahū ūajaukta koti labi ūrahgū. Ta ūcho ūrahdseenu isdara ar gasti dūenamās maūchinās, kā tas tagad jau wiūpahū paraūst, tad modernās dūselūū kauūetawas ūagahdā neween leelu pulku dūselūū, kura is tam ispluhūū ūchēdrā weidā,

un fahrnus, bet ari wehl leelu daudsumu spehta. Seemet Amerikā Garijā tagad buhwe wisleelako dsels kauzetamu pasaulē ar 16 krahsnim, kuras blafus dos wehl 108,000 sirgu spehtus preefch gases. Rahda interese semtopibai ir gar fehrskahbo amonjaku, to apluhlofm wehlat.

Tapat ari bruhnogles mehds isgraudet; tas noteet ihpaschi Widus-Wahzija ap Halli, kur no eeguhtas darwas isstrahda parafinu. Atmenogtu darwu istihra un tad no tas pagatawo anilina krahsas, mahfliffo indigu, antipirinu, passihstamo lihdselki pret drudfi, un wehl dauds zitas weelas. Redfams, ka tehnika faneeguse leelu pilnibu atmenogtu graufdeschanā, pee kam ari atkritumus ta prot labi ismantot. Un te tad nu waretu domat, ka pehz tahdeem kreetneem paraugeem waretu ari kuhdru ismantot ruhpneeziba.

Wispirms kuhdru grausdeja mihlos, tapat ka wezos laikos eeguwa ogles no koka. Bet tahda kuhdras ogle ir puslihds mihlsta. Oldenburgā ir mehginats ar to iskauset dselst is rudas. Bet ta leeta negahja, jo kuhdras ogles nespehja panest leelo rudas nastu, kas us tas guleja kauzetawā. Ruda to fasppeeda, ta ka gais newareja wairs zauri fpeestees un mehginajums bija jaatmet.

Mihlu weeta wehlat zehla weenkahrfchas krahsnis, kuras fastahweja is wateja, apaka ismuhreta zauruma, kuru pee-pildija ar kuhdru un tad no augfchas aisdedsnaja. Degfchanu ustureja zaur to, ka duhmus skurstenis nofuhza pa apakfchejo zaurumu. Ar to bija panahhts, ka kuhdras kofku nefaspaibija us ta gulofcha wehl nefadegufcha kuhdra. Bet fewisfchi panahktumi ari te naw hijuschi.

Gluschi zitada, ihpaschi us papira, nu ir rihfoshands ar koti pilnigam krahsnim, kur eespejama ari fahnpoduktu eeguhfchana, tapat ka pee atmena un bruhnogles. Schai sinā leelus nopelnus eeguwis inscheneeris Zieglera. Winsch kuhdru graufdejis leelas retortas, preefch kuru apkurinafchanas isleetoja tas paschas gases, kuras radas no kuhdras graufdeschanas. Gases preefch fawas isleetoschanas pluhst zaur wehfnatawu, kur nogulstas uhdens no krahsni faliktas kuhdras lihds ar darwu no gasem. Pee tam uhdens iskaufe ari tas gases dafas, kuras uhdeni kuhst, ka amonjaku, etilfshabi un koka spirtu.

Zieglera krahsnis tik leelas, ka tanis war kofku dabuht lihds 1000 kilogramu pa 24 stundam. Ari Redkina Kree-wija mehginaja ar schim krahsnim ko panahkt, bet bes fefmem. Kuhdras kofku waretu leetot koka ogku weeta, kuras top arween dahrgakas, bet tas paschas isnahkt tik dahrgas, ka tas newar zeret us tahlaku isplatischanos. Un tapehz ari Augsch-Bawarija zeltas Zieglera kuhdras krahsnis newareja ari pastahwet, tas likwideja fawu darbibu.

Zieglera krahsnis wareja ari strahdat tikat ar tahdu kuhdru, kura fatura ne wairaf par 25% uhdena, un tahdu fagahdat ari naw nekahda weegla leeta, jo kuhdra pa leelai dafai fatura 80–90% uhdena. Kuhdru isfchahwejet gaisa, uhdena faturu war pamafinat lihds 50%. Waretu nu domat, ka kuhdru isfpaidot to buhtu eespehjams no leelatas dafas uhdena atswabinat. Bet kuhdras usbuhwe ari to dara neespehjamu. Te nu wajadseja ispalihdsset elektribai. Ja zaur kuhdru, kamehr ta atrodas fpeestawā, wada elek-

tribu, tad is kuhdras istef dauds wairaf uhdena nekā preefch tam. Schai parahdibai par zehloni laitam ir tas apstahllis, ka kuhdra fatura dauds koloidalū weelu. Par koloidalām jeb lihmei lihdsigām weelam nu ir sinams, ka winas sem elektribas eespaida pahrwehrfchas, schai gadijumā winas masaf zeefchi tura uhdeni. Preefch schas elektrifkas fuffnaschanas Rihht-Bruffja isdofs dauds naudas un gluschi welti. Lehta tahda schahwefchana newar buht un dauds nekā ari newar panahkt, jo kad tahdu kuhdru wehlat schahwe gaisa lihds galam, tad tai naw wairs nekahdas fewisfchas kurinamas wehrtibas. Ja kuhdru mehgina wehlat schahwet mahfliffti, tad preefch tam jafadedfina tik dauds kuhdras, ka wisa leeta isnahkt wehl dahrgaka. Wispahrim „kaltetu“ kuhdru wehl naw isdewees deesgan lehti isgatawot. Bet ja tahdu mahfliffti kaltetu kuhdru leel bruhnogku fpeestawā, tad isnahkt ffaistli kuhdras briketi, tikat fchee briketi ir tik dahrgi, ka wisi ar zitu kurinamo materialu newar fazenstees. Kuhdra weenmehr buhs lehtak isfchahwejama gaisa. Ja pee tam uhdena faturu kuhdrā greib pamafinat lihds 25%, tad schim brikfsham wehl labaka ir Webera metode, pehz kuras kuhdra ar nascheem teel faplofta un zaur to dabu weenadatu strukturu un tad gaisa weegli isfchahwejama us 25% uhdena faturu. Isfchahweto materialu fawz par maschinu kuhdru.

Patlaban peeminejam kuhdras neweenado strukturu; bes tam wehl kuhdra daschadas weetas ir daschada. Kuhdra zehlfes un weenmehr wehl zekas no truhdoscheem augeem. Upgalwo, ka daudsas weetas kuhdras wirseja isfchaugana fahrta pa gadfnteni peeaug lihds 3 pehdu beesumā, kamehr zitur atkal 2 pehdu beesumā. Un ta ka kuhdra pamafam zekas, tad wifas winas flahni ari newar buht weenadi. Pascha wirfu atrodas dsihwi augi, apakfch teem pusfatrenejuse gaisa isfchaugana kuhdra, kura augus wehl war pasht. Nahkamā fahrta ir bruhna un tur augi jau wairaf fabirfufchi. Pascha apakfcha guk spekaina jeb pitaina kuhdra, kura augus wairs newar pasht.

Kuhdras augfchejas fahrtas ta tad augu schkeedras wehl puslihds usglabajas. Us fcheem flahneem dibinajas ahrsemes daschur isplahltita pakaisamas kuhdras ruhpneeziba. Kuhdras pakaischu isgatawofchanai kuhdras welenam fawj weenu seemu kreetni issalt, zaur to schkeedras top irdinatas un welenas wehlat labi isfchuhst. Tad winas famet plofitawā, kur dselonains wilenis winas farausta smelnes. Sarauftitais materials nahkt us feeteem, kuri atfchir rupjatas dafas — kuhdras pakaischus, no smalkam — ihstenajam smelneem. Weidsot raschojumu faspesfch bakos, ta ka tas weegli iswadajams. Laba pakaischu kuhdra usfuhz fewi 10 lihds 20 reis tik dauds schkidruma, nekā winsch pats fwer. Bes tam wina faista wifadas smakas un aiskawe puhfchanu. Rahdam spezialam mehginajumam bija schahdi panahktumi: 5 litrus mitlas kuhdras smelknu fadalija diwas dafas, weenu puf famafija ar 19 grameem potafchas un 3 grameem sodas, kamehr pee otras puses peelika 15 gramus fofforfshaba amonjaka. Kad atkal abas dafas fajauza, un wehl apslapinaja, tad tomehr nebija manama zitadi tik usbahfiga ogfshaba amonjaka (breesch-

raga fahls) smaka. Tas peerahda, ka kuhdra spehji isnihzinat nepatishkamu smaku, tapehž to ari leeto pee ateju deso-doreschanas.

Tà ka kuhdraju augšchejās fabrtās augu šķēdras ir fweikas usglabajušās, tad ir ismehginats pee tahbeem kuhdrajeem, tur pirmee augi bija ar garām šķēdrām, šchis šķēdras isstrahdat wehrpumos, waj par kuhdras

wilnu. Jau 1890. gadā netahļ no Londonas Beró isdarrijs tahdus mehginajumus, bet derigu kuhdras wilnu pirmais laikam isgatawojis titai Geige Dūfeldorfā. Tagad Karintijā pee Buchscheidnes ir fabrika, kura pagatawo wifadu kuhdras wilnu. Bet šchis raschojums tomehr tahlu newarēs isplahittees, tapehž ka tas isnahļ deesgan dahrgs un to ari wifur newar leetot. (Turpmat beigas.)

Kas ir fadegt?*)

Siegfrieda Hartmana.

Uf mana rakstama galda stahw masa spirta lampina. Paņemmu leelu uhdens glahsi un usgahschu to wirsi lampinai. „Glahse fasprahgs!“ mana seewa bailigi eefauzas. Bet glahse domat nedomā fasprahgt, bet gan apdseest leefma.

Kadeht? Labprahst gribetu sīnat, zif daudsi tuhstoschi un attal tuhstoschi zilweku šcho weenkahršcho eksperimentu paschi isdarijuschi, pa dafai apfinadamees, pa dafai neapfinadamees, gribetu sīnat, zif daudsi jau pee tam jautajuschl „kadeht?“ un to tad wini paschi few us to atbildėjuschl.

Kas nepastihst kimitjas wehšturi, tas nemas negribēs tizet, ka lihds Gōthes laifeem neweens zilweks, katrā sīnā ne mahzits grahmatu tahrps, šcho notifumu nebija pareisi apgaismojis un ka schi jautajuma apgaismoschanas deht westas tahdas zihnas, wehrptas intrigas, zilweki lamati un gahniti tā neweenā zītā sīnatnu laukā. Gan wezas kronikas wehsta, ka jau Rodschers Bekons ap 1260. gadu pehž Kristus no-wehrojts, ka leefmas flehgtā traukā apdseest, bet nekur nelafam par to, waj ari winsch dewis pareiso isskaidrojumu schij parahdibat.

Faktis, ka sinami kermenī sem leefmu parahdibam war fadegt, ir koti wezs un pasihstams jau pee it wifam wežam tautam us semes. Ne tā tas ir ar atbildi us „kadeht?“ un „Kā tā?“

Pirmo, par kuru sīnam, ka tas šcho jautajumu nopeetni stubejis, fauza Hieronimu Kardanu un tas dshwojis ap 1550. gadu. Simts gadus pehž wina nahza Dschons Meijaus (Mayow). Schis angku pehtneeks pateescham jau notika lihds tam, ka jau teju teju isskaidroja pareisi fadegschanas prozesu. Ar ruhpiģeem eksperimenteem winsch peerahdija, ka fadegot kermenis (eefkaitot ari pee tam attihstoschās gaseš) top smagaks un apfahrtejis gaisš weeglaks. Tā tad winsch atrodās koti tuwu flehdseenam, ka fadegschana noteek zaur to, ka weena gaisa dafa saweenojas ar degoscho kermenī un Meijaus ari to tā peenehma un nosauza šcho atteezigo gaisa daku par particulae nitro aereae, „nitro“ t. i. par salpetera weidigu gaisu. Ari Toms Uailis (Willis) winam peebalfoja un Roberts Beils (Boyle) 1680. gadā ari winam prinzipā peekrita, tīkat schaubijās par to, ka uguns darinataju weela buhtu salpetera weidiga, tā tad tuwojas attal wairak pateestibat.

*) Ceteizams nolastichanai preeeschlajimū un jautajimū isskaidroschanas wafaros.

Un tā nu bija eespehjams, ka tīk teeschi pirms pateescham apmeerinoscha un pehž muhsu tagadejam sinaschanam pareisa isweidojuma par fadegschanu, tīka usstahdita teorija, kura apgalwoja teeschi pretejo un ari fshsti usturejās gandrihs weselu gadu fīnteni zauri. Wahzu ahrtis Ernsts Stahls, par fewi weens no eewehrojamaķeem kīmīķeem un skolotajeem, kahdi ween kad dshwojuschi, šcho nepareiso mahzibu usstahdija un, pateizotees sawai eewehrojamat perfonibat, tai ari ahtri iskaroja atfihschanu. Winsch apgalwoja, ka dabā ir kahda degoscha weela, kuru tas nosauza par „flogistonu“ un no tam sejinaja, it wifš degoschi kermenī fatura šcho weelu, un proti, jo leelakā un bagatigakā mehrā, jo weeglakī wini fadeg. Par ogli tas peemebram peenehma, ka tā gandrihs tīhrs „flogistons“. Un tā ka jau toreisejai kīmijai bija ari pasihstams, ka fadegschanas prozesu sem sinameem apstahķkeem war apgreest otradi, t. i. ar sinamu rihzibu panahkt to, ka no fadeguschās weelas war dabut attal pirmatnejo weelu, tad Stahls to isskaidroja tā, ka schinī gadijumā no gaisa teek peewests „flogistons“. Pee fadegschanas tā tad kaut kas suhd, pee otrejāda prozesā, kaut kas peenahkt klahkt.

Saatsihstas, ka us pirmā azu usmeteena wifa schi mahziba israhdas koti tizama un newaretu brihnitees ari par winas peenemschanu sīnatnu wihru aprindās, ja ihfš pirms tam Meijaua un Uaila eksperimenti nebuhtu paweizinajuschi tahdas leetas, kas atrodas spilgtā pretrunā ar flogistona mahzibu. Swari bija mahzijuschl, ka fadeguschl kermenī kkuwa smagaki, tā tad no wina degot negahja nekahda weela laukā. Swari bija mahzijuschl, ka apfahrtejis gaisš kkuwis weeglaks, tā tad eefsch wina nebija eegahjuse nekahda jauna weela.

Tomehr mihklainā kahrtā toreisejee sīnatnu wihri tīk zeefschl pafahwās us Stahla outoritati, ka tee labak šcho pretrunu mehginaja isskaidrot ar teem wispahdroschakeem un aplamaķeem apgalwojumeem, nekā šcho pretrunu peenehma par pamatu, ka mahziba par „flogistonu“ newar turetees. Bagatigi weselu gadu fīnteni wina waldijuse par wadoscheem gareem, wihri us winas swebrejuschl un wehl tahdi, kuri pahrejos kīhmijas laukos war lepotees ar eenehrojameem panahkumeem, kā Kemendisč (Kavendish), Scheele, Pristlijs (Priestley). Ja no tam waram tīkst kahdu flehdseenu, tad tas ir tas, ka ari pagahjuschā gadu

šimteni wehl wairaf spēkuleja, nekā eksperimentēja, ka labat wehrpa un attīstīja tablat hipotēses, nekā apgalvojumus zaur eksperimentēem pahrbaudīja, kas protams bija daudš grūhtaf un isnahza ari daudš dahrgaf. Un ja gribam atklasti atšihtees, tad: ari mehš wehl jo leelā mehrā šrgstam ar šcho kaiti. Ari mehš, modernee zilweki, pahrat beeschi peenemam apgalvojumus un pahrdrošchus gala šlehdseenus par pateesbu, ari mums beeschi ween truhst eksperimentēja wehšā meera, kas tiz tikai tad, ja tam ir dota eespehjamiba patstahwigi pahrleezinates. Šo wairaf muhsu šinatnu wihri sawaldis sawu fantasiju, jo ruhpigati tee študēs itweenu isnahkumu sine ira et studio (bes dufmam un eekaisuma), pahrbaudis un wehl reiši pahrbaudis, eekams tee šo tablat buhwē, jo ari ahtrati un droščati tee tiks us preešču. Šausa šchahda rihziba, protams, gan ir, šoti šausa un ne wifai isdewiga preešč tam, lai šazeltu šensaziju, bes kuras daschs labs modernais newar eedomates nekahdus panahkumus.

Franzūsim Lawoasjē (Lavoisier) peekriht nopelni, ka tas pehž šhwām zilnam pahršpehja Šahla teoriju. Winsch eepreešč atrašto šahbekli nostahdija itin pareiši šā gaisa patstahwigu daku. Winsch wispirmais škadri un nepahrprotami isteizees, ka šadegščana naw nekās wairaf, šā šadegščā šermena šaweenofanās ar šahbekli gaisā. Šahbekli ihš preešč tam bija atradis Pristlijs. Šur naw šahbeklo, tur ari newar notikt nekahda šadegščana un tā ka ari itweena zilweka un kustona dšhwiba pamatojas us šadegščanu, tad bes pehdejās ari neweens zilweks un neweens kustus nespehtu dšhwot.

Tas nu škadri israhdijās, šadeht šadegščais šermenis tapa šmagafs: tas jau usnem šewi šahbekli un tā ari škadri israhdijās, šadeht apšahrtejis gaisš (ja paruhpejas par wina noslehgščanu) ktruhst weeglats, jo tas šaudē sawu šahbekli. Un tā ari top šaprotams, šadeht pehž tam, šad gaisā šinamais daudšums šahbekla šaweenojees ar šadegščo šermeni, paššai degščanai wajag ari mitetees.

Šadeht tad ari šweje, ja es tai uskashču wiršū glahši, drihši ween apdšeesi: neleelais daudšums šahbekla šem glahšes drihši ween tizis isšleetots. Šadeht ari uhdens dšehsch ugunti: tas aplahj šegošcho šermeni un noslehdš winau pee tam no apšahrtejā šahbekla bagatā gaisa. Uhdens, kas šipri jauktis ar šahbekli, newarēs neko dšehst, šapat tas ari newar dšehst tur, kur tas newar aplahst, peemehram degošchus eekas šchidrumus, kuras tas nogrimst, waj ari špirtu, ar kuru tas šajauzas.

Šadeht tad ari itweena leesma, itweens grušdoschs zigans apdšeesi us pehdam, ja mehš tam zeeschī uskashjam wiršū muhsu šahbatu šoles azumirklī noslehdš gaisū un bes gaisa degščana azumirklī mitejās. Katrā šinā war notikt, ka pee atšaunotas gaisa peeplušščanas degščana šahkas atkal par jaunu. Šet notikt tas war tikai šem šahdeem apšahrteem, ja pee atšeziga degošcha šermena wehl walda ihpatnejā aišdegščanās temperatura. Šahda ir leelakai daka degošchu šermenu ihst augšā, un par to waram tikai preezatees, jo šitadi ugunsgrēht zaur paššaisdegščanos isželtos daudš

beeschati, un ari breešmas daudš leelatas buhtu tani šinā, ka jau zaur it weeglu bersesčanos šermenis waretu aišdegtees. Šee šahdas gases, šā azetilens peemehram, šemperaturai wajag tikai lihds 428 gradeem, tikai tad ta šahst weenotees ar šahbekli, tas ir degt, šamehr atkal peemehram šoffors pee agraf leetoteem šehrožineem aišdegās jau pee 70 gradeem šelsija. (Šadeht tad ari šoti beeschi notika nelaimēs gadijumi zaur šcheem šehrožineem). Un ja šadegščana tikai eewadita, tad leelakā daka šermenu rada paššī eewehrojamus šituma daudšumus un uštura degščanu paššī no šewis. Šet ir ari weelas, kuras to nedara, waj ari pee kuras tas neet tik ahtri un weegli. Šee pirmajām peemehram peeskaitams šlors, pee pehdejām wiš šermeni, kuri grūhti aišdegas. Ša tos grib aišdešinat, tad tee ilgaku laiku jāšlida, waj pat paššahwigi jāšlida.

Kas reiši wifas šchis leetas pahršizē, tas ari atradis, ka daschs labs te šoti šaprotams. Tas nebrihšnešes wairs par to, ka krahšni uguns negrib degt, ja aistaisa wifas durwis, waj ari šad zaur pelnu neišgrahščanu gaisa peeplušščana teek šaweta. Winau buhs ari weegli šaprotams, šadeht gahše šahbekla nabagā telpā, peemehram pahršilditā istabā, deg wahjati, nekā peewedot tai šwaigu gaisū un tā daschs labs žits. No otras puses atkal peewedot tihru šahbekli šadegščanu jo leelā mehrā war pawezinat, jo, ka modernā šihmija mahžijufe, tad šadegščana zaur to ahšahrtejā mehrā teek paššrinata; grušdoschs zigans eeliktis tihrā šahbekli tuhdat šposchi usšeesmo un us pehdam šadeg, gabals šarfani nošarfetas drahts tihrā šahbekli šapat šadeg azumirklī. (Šadeht tad ari kwehloščos metala deesšinas pee elektriskām kwehlampam eeslehdš glahšču bumbeeros, kuri isšumpeti tikušči no gaisa, jo šitadi šchis šihdšinas ilgi nekwehlotu, šet šadegtu.)

Tas pats israhdas ari pee muhsu dšhwibas prožesa: šahbekla bagats gaisš muhsu plauščam šoti noderigs, šet, ja šahbekla šaturs pahršnees šinamu mehru, tad eesšejā organiskā šadegščana teek pahrat ahtri paššeidšinata, tā ka šem apšahrteem war eestahtees pat nahwe. Mums zilwekeem ari šchint šinā šaetura mehš.

Šehniskā šinā tas wiš ari praktiski isšleetots. Šeegahdā tihru šahbekli šahpeka leesmai: panahkums tas, ka šemperatura top tik augšā, ka šchint leesmā turetais krihta gabals balti kwehlo, šā ogle elektriskā šoku lampā. Šā šauzamā Drimonda šalka gaisma agraf eekams wehl nebija elektrisku šoku lampu, pee gaismas bilšču preeščnešumeem beeschi ween šila leetota, šā pats šiprakais gaismas atwots, šahds šoreiš bija šastopams. Ša pate šahbekla = uhdens rascha leesma dšelfi gandrīhš azumirklī nodedšina baltu un isšaušē: ta teek leetota pee tā šauzamās „paščšweišesčanās“ (autogenas šweišesčanās).

Šā šadegščanas prožesa isšinasšana darijufe par eespehjamu to, ka winau wišleelakā mehrā war šalpinat leetderīgi zilwezei par labu un buhwet us winau jaunus panahkumus un eeguwwumus. Šchi isšinasšana un ispehtiššana tā tad bija neween interesants, šet ari leelā mehrā leetderigs darbs.

Wehstule ij Schweizes.

Schweizes wahrdu dfrdot daschs labs newitus eesaulfees: jauka, brihwà Schweize! Negribu noleegt, ka wina ir jauka un ka te ir eeguhtas tikdauds brihwibu, par turàm daschâ lcbâ semê aifleegts pat domat. Bet scho rindinu noluhfs naw runat par schim brihwibam un par dabas leelajeem jautumeem. Negribu lastaju wadat pa muhschiga fneega apklahteem kalnu galeem, par eekalnu ehnaineem teizneem, pa jaukajam wisdaschadakâs nokrahfsâs wisukojoschâm eelejam in gar dfitajam, schaufmigi jaukajam kalnu aksam un besdibeneem. Es luhgschu to man setot pa ziteem apwideem, gar zitadu besdibenu malam, tur tam gan nemitoschi nebuhs jaisfauzas: ai zit skaiti, zit debeschigi, leeliski un tamlihdfigos fajuhsmu issaujeenos, bet tur tas tomehr galu galâ warêš apmeerinatees, ka redsejis kaut gan neleelu, bet tomehr pateesu Schweizes fabeedrifkâs dshwes atlehojumu. To redsejis un pahrdomadams apdomigais lastajis un wehrigâ lastaja warbuht paluhkofees fawâ aplaimê un eewajafees, waj tik ari tur naw atronamas tamlihdfigas parahdibas un eesahfs par schim leetam p a h r d o m a t. Kas atronams jaukajâ, brihwajâ Schweize un ari zitâs semêš, tas atrabifees ari zitâs tâ fauzamâs deewsemiteš.

Scha gada jultja 15. deenâ atklahja Zirichê pirmo wispahrejo Schweizes mahjruhpnenezibas jeb mahjas darbu istahdi. Es nu grihu apskaitit scho istahdi un pahrrunat tās Schweizes fabeedrifkâs parahdibas, kuras jo spilgti tika apgaismotas zaur sche istahditeem preekschmeteem un statistiskeem pehtijumeem. Bet wiespirms pahris wahrdu par to, ko finatne faprot sem wahrda mahjruhpneneziba jeb mahjas darbs. Gaerlaizigs wahrde, daschs labs nodomâs. Ratriš wahrds par fewi nemot ir gaerlaizigs, bet eedstinajotees schi wahrda faturâ un tuwali apluhkojot tās fabeedrifkâs parahdibas, kas ar scho wahrdu teek apshmetas, mehs redseim, ka schis wahrds stahsta par leetam, kas muhsu dshwê spehlê jo ewehrojumu lomu un aptwer jo interesantas parahdibas.

Par mahjruhpnenezibas jeb mahjas darbu finatne nosauz tahdu ruhpnenezifku darbu, kuru isdara us sinama weikalâ, fabrikas, tirgotaja un tamlihdfiga widutaja us dewuma, peekam darbu pashradâ newis schi widutaja telpâs un fabrikâ, bet pascha strahdneeka waj strahdneezes telpâs. Tâ tad darba raschotajis nestrahdâ fawu darbu us pascha patehretaja us dewuma un nepahrdod to ari teeschî pascham patehretajam, kâ peem. amatneeks — kurpneeks, kam weens otris patehretajis usdod pataifit jaunus sahbatas waj fataifit wejos, bet rascho fawas prezes kahdam sinamam weikalam, kas tad tās pahrdod waj nodod patehretajam. No fabrikas strahdneeka, kas ari nestahjas teeschâ fakarâ ar patehretaju, mahjruhpneks atschiras zaur to, ka winsch fawu darbu strahdâ patš fawâs mahjâs un newis fabrikanta telpâs. Nesen gandrihs wispahrigi scho darba weidu usluhoja par koti eeteizamu un tamdeht katrâ stâ pabalstamu un weiznamu un titai pamasam nahja gaismâ wina schaufmigâs kaunâs pufes.

Tâ pirmo reisi par to plaschati eerunajâs 1874. gadâ Budapestâ noturetâis starptautistais kongresâ. Isdarot 1882. g. Wahzija ruhpnenezibas skaitischanu, skaitija pirmo reisi mahjruhpnenezibas eestahdes un strahdneekus atfewischki. Bet fewischki spilgti schis kaunâs pufes tika usfewehtas pirmajâ wispahrejâ mahjruhpnenezibas strahdneeku aifsargu kongresâ, kuru notureja Berlinê 1904. gadâ. Schim kongresam fetoja 1906. g. turpat Berlinê farihkotiâ pirmâ mahjruhpnenezibas istahde. Us ko kongresâ titai bija norahdijs, to jo spilgtâs krahfsâs peerahdija istahde. Wehlatu farihkotiâ istahdes — Frankfurtê, Londonâ un Parisê, titai wehl pastrihpoja Berlinê istahdes panahfumus. Schini gadâ, gandrihs weenâ un tai paschâ laikâ schahdas istahdes farihkoja Amsterdamâ un Zirichê. Gandrihs pehz katras istahdes meerinajas ar to, ka schahdas schaufmigas parahdibas esot domajamas un zaur istahdem peerahditas gan tahdâs milsu pilsehtâs, kâ Berlinê, Londonâ, Parisê, Frankfurtê, bet par laimi schi parahdiba neesot wispahreja un nekahdâ stâ naw peelaischama masakâs walstinaš, nedš ari masakâs pilsehtâs, nemas jau nerunajot par lauku eedshwotajeem, kuri wisadâ stâ esot brihwi no scheem fabeedribas puwumeem. Schweizes patrioti lepni apgalwoja, ka wina semê tahdu buhschenu neesot. Warat tamdeht eedomatees leelo ustraufumu, kad schi Ziriches istahde nu peerahdija, ka mahjruhpneneziba isplattijes pa wisu Schweizi un fewischki us laukeem un ka te atronamas wifas tās paschas breefmitgâs kaunâs pufes, kuras eedomajas pastahwot weenigi leelajâs ruhpnenezibas walstis un pilsehtâs. Noleegt wais nebija eespehjamš un istahde dewa tik stingri noteiktus un peerahditus skaitkus, ka, schot ar wisatpashrahpuligakeem un beidsot ar wisprogresiwakeem laikrafskeem, neweens pat nemehginaja schaubitees par scho skaitku pareisibu. Laikrafskos parahdotees pirmam stam, publika jo leelâ skaitâ pluhda istahdes telpâs un beidsamâ nedetâ istahdes telpas bija pahrpilditas, tâ ka pat istahditas maschinas newareja strahdat. Mehnescha laikâ istahdi apmekleja pawifam 50,000 zilweku. Istahdes laikâ notureja ari kongresu, kura peedalijâs wairat par 400 dalibneeku, to starpâ gandrihs wisu 25 Schweizes kantonu kâ ari Schweizes zentralwaldbibas preekschstahwit, tâpat ari daschu zitu ahrsemju preekschstahwit un ahrsemju strahdneeku organizaziju delegati.

Kahdu stahstu pastahsta nu schee istahditee preekschmeti un skaitki?

Pehz 1905. g. ruhpnenezibas skaitischanas stam Schweize ir pawifam 92,162 mahjruhpneeeku. Schis skaitlis tomehr naw gluschî pareisi. Winsch ir dauds par masu fetoschu eemeflu deht. Skaitischanu isdarija wafaras widu, t. i. tahdâ laikâ, tur mahjruhpneeeku leelâ daka nodarbojas ar feena un labibas wahlschenu, kâ ari ar darbeem, kas fahstis ar Schweizes apzetotajeem, kas taitni schini laikâ jo leelâ skaitâ apmekle Schweizi. Tahlat schi skaitischana nemas neapfewhra wifas ruhpnenezibas nosares, kur nodarbojas mahjruhpneeeki. Beidsot schini skaitischana eeskaitija weenigi tos mahjruhpnenezibâ nodarbinatos behrus, kas bija

wezaki par 14 gadeem. Bet statistika peerahdijuse, ka mahjruhpneezibā nodarbojas toti daudš behrnu, kas jaunati par 14 gadeem. Gewehrojot augšcham peewestos norahdijumus nebuhs tamdeht par daudš, ja mehs lihds ar nelaiķa fabrikas inspektoru Schuleri peenemšm, ka mahjruhpneeku flaits ir wismas 133,000 leels. Wispahrigi ruhpneezibā nodarbinato zilweku flaits Schweizē ir 716,986, tā tad 18,5% no wiseem ruhpneezibas strahdneekem ir — mahjruhpneeki. 1905. gadā flaitijā Schweizē pawifam 3,463,609 eedšhwotajuš, tā tad mahjruhpneeku no wiša eedšhwotaju flaita buhtu 3,8%. Peerehšnot pee mahjruhpneeku flaita ari wina gimenes ložektuš, bes schaubam peenemams, ka Schweizēs apdšhwotaju defmitā data dšhwō no mahjruhpneezibas. Loti labi šaprotama tamdeht leelā eewehriba un intrese, ko eerošinaja šchi ištahde.

Šchis mahjruhpneeku flaits isdalas pa wifu Schweizī, lai gan ne wisos kantonos weenlihdšigā daudsumā. Wisos Schweizēs kantonos šastopami tik diwi milšu mahjruhpneezibas arodi: tekstilruhpneeziba un apgehrbu un apawu ruhpneeziba. Pirmo weetu mahjruhpneezibas nošhmes un flaita šinā eekem St. Galenas kantonš ar 22,506 mahjruhpneekem; šche atrodam gandrihs zeturto daku no wiseem mahjruhpneekem. Otrā weetā šahdami abi Apenzeli kantoni ar 13,945 mahjruhpneekem. Šchinis kantonos wairaf par 20% no wiseem eedšhwotajeem nodarbojas ar mahjruhpneezibu, kamehr uš wifu Schweizī šchis prozents isnah, ka jau redšejām, 3,8%. Tad nahš Ziriches (9888), Bernas (8141), Argawas (6265), Bases semes (6235), Turgawas (6088) kantoni u. t. t. Rihta Schweizēs trijos kantonos — St. Galenas, Apenzeli un Turgawas kantonos atronas gandrihs puse no wiseem mahjruhpneekem (42,536*). Šchinis pašchos kantonos peemiht ari galwenakās mahjruhpneezibas nosares leelakā data: tekstilruhpneezibas mahjstrahdneeku te ir 41,223, kas ir $\frac{2}{3}$ no 63,725 leelā tekstilruhpneezibas mahjstrahdneeku flaita wiša Schweizē. Widus Schweizē atronam kurwu isgatawofchanas un šalmu apstrahdaschanas arodus, un Watar-Schweizē wiswairaf isgatawo pulstenuš un zitos gresnuma leetas. Daschi kantoni teescham flaweni un jo tahlu pašhštami zaur šaweem mahjruhpneezibas raschojumeem. Tā St. Galenas ar šaweem isšchwumu darbeem, Bernas — toka isgreesumeem, Argawas — tabakas raschojumeem, Ziriches — šawām šihda wehrtuwem un austuwem u. t. t.

Jo interefanti bija isfinat, kur šchi mahjruhpneeziba isplatijuseš: pilsehtās waj uš laukeem? Atbilde šchini šinā ir noteikta un nenoleedsama: mahjruhpneeziba ir galwenām šahrtam lauzineeku nodarbošchanās. Šchis parahdibas zehloni ari weegli isšlaidrojami. Leelakās pilsehtās ir šamehrā daudš leelaks arodu flaits, kur strahdneeks war meklet darbu un tamdeht weenigi wisštaunakā gadijumā winaš ķeršees pee mahjruhpneezifkas nodarbošchanās. Šcheit strahdneeks ir bes fabrikas šikumu aissardšbas un pa tahleem apwideem isšafštee strahdneeki toti grehti orga-

nisejami, kamdeht darba dewejeem jo weegli noteikt wissemakās darba algas. Te wineem naw to bištees no strahdneeku organizaju pretoschanās un algas winaš noteiz pilnigi pehz šawas gribas. Masš semes šuhrits pabalsta mahjstrahdneeku un winaš strahdā par algu, šahda bes šchi semes gabalina nemas nebuhtu eedomajama.

Pehz šawa aroda mahjruhpneeki šadadas pawifam 6 grupās jeb 29 nosarēs. Wispirmo weetu eekem tekstilruhpneezibas mahjstrahdneeku flaits, kurš ir 63,725 leels jeb 69,2% no wiseem mahjruhpneekem, tad nahš metala ruhpneeziba (12,566), apgehrba un apawu ruhpneeziba (8,524), šalmu un kurwu isgatawofchanas ruhpneeziba (6,280), glesneeziba un isgreesumi (652) un tabakas ruhpneeziba (389). Šalhdšnot wifu grupu un nosaru strahdneeku flaitu, israhdas, ka no wisām 29 nosarem astonās no tam, proti: isšchwumu, pulstenu, šihda audumu, šihda lentu audumu, šihda wehrpšchanas, šokwilnas audumu, adišchanas un šalmu ruhpneezibā nodarbojas 81,980 strahdneeku no wiseem 92,162 mahjruhpneekem. Tahšaf redšams, ka šešchās ruhpneezibas nosarēs mahjruhpneeku flaits ir leelaks par puš no wiseem šinamas ruhpneezibas strahdneekem. Šalmu piššchanas nosarē ir 76,8 mahjruhpneeki no 100 šchis ruhpneezibas strahdneekem, šareiwju drehneekos ir uš 100 strahdneekem 60,1 mahjruhpneeki, isšchwumu nodakā uš 100 strahdneekem 53,5 mahjruhpneeki un šonšeziju nodakā 49,3. Šitās gan ir masaf, bet tomehr šihda austuwēs šchis prozents ir 41,0 un šokwilnas austuwēs 29,3. Šaatsihmē wehl, ka taišni tanis nosarēs, kas rascho preesch iswešchanas uš ahršemem, mahjruhpneeku flaits ir leelaks par fabrikas strahdneeku flaitu. —

Apluhšokim tagad, šahdā šamehrā šchini mahjruhpneezibas darbā peedadas abi dšimumi un daschadee augumi? Šit šeweeschu un wihreeschu, šit behrnu, peeaugušu un širmgalwu strahdā šcho darbu? Nerunajot par atšewišškeem arodeem, bet šaumehrā šemot, no 92,162 mahjruhpneezibas strahdneekem peeder 25,082 wihreeschu un 67,080 šeweeschu dšimumam, tā tad no šatra šimta mahjruhpneekem ir 27,2 wihreeschu un 72,8 šeweeschu. Masgadeju strahdneeku ir 9172 = 10% un širmgalwu 9202 = 10,5%. Tahdas ir ofšielas šinas, bet jau atšhmetš, ka behrnu flaits ir aprehšinams daudš leelaks, jo šchini flaitā ušnemti weenigi behrni, kas wezaki par 14 gadeem. Ari šeweeschu flaits noteizams labi leelaks, jo ari šche naw eeskaititas tās neškaitamās nama mahtes, kas, pelnidamas tā šauzamo adatu naudu, nodarbojās mahjruhpneezibā un nodarbojās pee tam par netizami šemām algam, pašhšedamas tahdā weidā nospeest jau tā ka tā šchautmigi šemās algas wehl jo šemati. Wispahrigi šemot šeweeschu darbs aug augumā un Schweizēs šabriku inspektoru šimjumi gandrihs weenbalšgi norahda, ka šeweeschu darbs isšpeesch wihreeschu darbu („wihreeschi deen no deenas paleek retati austuwēs“). Un neween tahdos arodos, kuros weegla darba deht, šeweetes waretu to pašchu darbu padarit, tā wihreetis, nē ari tahdos, arodos, kur wajadšigs daudš špehta, šeweete isdšen wihreeti no darbnizās. Kamdeht? Tamdeht ka šeweeschu darba špehtu šapitalištis war pirkt daudš lehtati. (Šurpmat wehl.)

*) Šchini, ka ari zitos gadijumos mehs peecturesimees pee ofšialā flaitla (92,162), jo pareišatā (133,000) mahjruhpneeku flaita isplatišchanās naw šihšumos isšehitā.

Kad druwa brest.

René Basena romans. No frantschu walodas tultots.

(Beigas.)

Wina pakustinaja galwu un issteepa luhpas, kà zilweks, kurfch labpraht ko wairaf gribetu sinat dabuht, bet kurfch tattschu nedrihst waizat.

Wina tikai waizaja:

— Nu, kà Pikardija, waj zitadat nekà te?

Gilberts, bes ka atbilbetu un bes ka pakustetos, waizaja attal fawufahrt ar klusu, trihzoſchu balſ:

— Zeizeet, Schistamondas mahte, kur ir Marija? Waj juhs wina sineet?

Schilje Schistamond, ruda kà wahwerite, stahwedama blakus fawai mahtei un atnirgufe sobinus, atbilbeja:

— Jau no fawas jaunibas staiga aplahrt ſchi meita, wina turpina.

Mahte winai dewa plizi.

— Mulke, wina fazija, ſche nu tew! Atwainojeet to, Gilbert, pahraf wehl wina jaunina . . . Ne, man naw nekahdu jaunu ſtau. Laudis man stahsta, ka wina ar fawu wihru efot Parise.

— Es wina atradischu, talab, ka winai manis ir wadfigs, Schistamondas maht.

Winfch pagreesa galwu pret feeweeti, kurai bij gruhiti ſtatitees wina til uſtrauktu un winſch pahrlizis runaja:

— Es gribu attal ſahht ſtrahdat preeſch winas.

— Preeſch winas, Gilbert! Mans Deems, waj tas eefpehjas? Strahdat preeſch meittas, kura no jums ir aifbehgufe!

— Ja. No tahleenes atgreeschas, juhs to redſeet. Wina war pahrnahkt, ari wina.

— Kurfch gan wina tur war nokert, kurfch gan . . .

— Es ſtau wiſu to, ko wina ir darijuſe, Schistamondas maht, bet es ſaku to, ko es ſaku: es gribu attal ſahht ſtrahdat preeſch winas.

Winfch eegahja mahjina un no wina neredſeja nefa wairaf kà tikai kà ehnu, kura apſtahjas ſokodama.

Behz tam ari feeweetes aifgahja.

Mahjina palika klufa kà kaps.

Weenigi tikai fawihthufchas lapas wehifch dſina pa meſcha zelina.

Wairaf nekà ſtundu Gilberts palika mahjina.

Kad winſch no tàs iſgahja un kad winſch gahja garam Schistamondas mahtes mahjina, rokà winſch tureja pakinu, aptihthu ar kahdu nehsdofinu.

Tee bija tee ſchiznee preeſchmeti, kuras winſch nebija gribejis weſt lihdt uf Pikardijas ſuhri — un ſtarp zitu ari wina ſewas un wina meittas fotografijas un kahda ſtatujina, diwu pirkſtu augſtumà, pawifam nokwehpufe, pawifam jau no wezuma ſaehſta, un kura bija weeniga leeta, kuru winſch, pahrnahdams, bija tizis ſkubſtijis.

Winfch gahja lehni.

— Mans nabaga Klokot, waizaja lahga ſewina, kurf juhs kà tik behdigis eedams?

— Es gribu darit kahdu tahdu leetu, kas man dabrgi maſka, atbilbeja Klokets neapſtahdamees. Bet man wajaga eet . . .

Wina kleedsa:

— Pahrnahkeet wehl, maſatats?

Bet winſch tikai noleedsſofchi pakratija ar roku.

XVI.

Atgreeschanas.

No meſcha iſnahdams winſch eeraudſija deenu, bet deena jau eefahka iſfaka palitt, jo ſchis bija tahds mehneſs, kad ſeme jau dus.

Zelfch, kas weda uf Fontenelu, bija tuſſchs.

Wihreeschi un ſeweetes, kuri bija peedalhufchees pee apglabaschanas, bija iſklibduſchi jau pa zeemateem un to gars ari bija aifgahjis teem jau lihdt.

Gilberts gahja weens pats.

Iſejot zaur kahdu zeematu, winſch kluwa eewehrots no ſeweetem un meitenem, kuras aif ſaweem lodſineem, adatinas burdamas, ſapnoja fawus ſapnus.

Defmit jaunu waj wezu galwu, defmit azu pahru ſekoja ſcha zilweka kuſtibam, kurfch ſokoja pa zeta widu.

Kur winſch gahja?

Uf neweena winſch neraudſijas.

Galwu winſch bija noleezis un wina maſa pazina tam weenmehr bija paduſe.

— Kur winſch gahja?

Winfch ir apwilzis fawas labas drahnas. Winſch ne-pagreeschas uf meſcheem, ne, winſch dodas pret augſtajeem kalnu zeemateem; luhk, jau winſch ar ſeju pret Dirſch; winſch neapſtahjas . . . Winſch kluhst jau maſaks . . . Winſch ir tahki . . . Waj tas buhtu? . . . Ja gan, droſchi tas ir! Winſch atgreeschas uf Wiſchju!

Weidsot winſch pahrnahkt uf Wiſchju.

No diwdefmit trescha gada ne weenu paſchu reiſt winſch nebija gahjis pa ſcho zetu, kurfch nahlot no Fontenelas eet uf kalna paſchu augſtako weet, kur ir iſbuhweta ferma un kur uf otru puſt zelfch eet lejup.

Kad winam wajadſeja greeſtees uf Krutz-la = Wilbu, winſch tureja par labaku pagarinat fawu zetu greeſchotees pa ſatajam noram un plaſcho klajumu, nekà ejot gar ſchim ſeenam, kuras winſch bija pametis un kur winſch aſtri wareja fatittees ar muifchas ſaimneeku uf muifchas ſemes.

Winfch bija tizis muifchat garam un tagad winſch kahpa pa pehbejo zeta lihumu, kurfch bija taifns un aturats.

Stats winam newirſijas ne pa labi, ne pa kreift, bet ar pazeltu galwu, winſch raudſijas pahri uf debefs lihumu, kur, augſcha, winſch redſeja koku galotnes lihgojamees pahrammens ehku jumteem — un wiſt tur ſchis zeemats nefa wahrdu — Wiſchja.

Gadi, kuzus winsch tur bija pawadijis, paschi labatee wina jaunibas gadi, kad winsch ezedams bija putektus putinajis un ardamis akmentimus ritinajis, atmoodas pehfschut Gilberta gara azu preefscha.

Wisu pagahjuscho winsch redseja dsihwu kluwufchu, ta art Honore Fortije kunga figuru, kad tas pehzpusdeenâ kaut tur bija nometees.

Preefsch Gilberta schis bahrgais, gludi nofsuhstais gihmis, pilnigais un mesglainais nebija ne mainijees, ne ari wezaks kluwis: winsch dsihwoja, pilns buhdams dusmu, neemaschanas woj neustizibas.

Wini tatschu nahja redsetees.

Gilberts bij neustizigs palzjis; bet otrais? tas no sawas Wischijas isbrauzta tikai ar sawu farkano kibittu un tad ari tikai us tirgeem?

Un pa tam, ka koku rindas, — kas auga gar abam pufem masam zetam, kuzsch fofafstija fermu ar leelzeku — kluwa arweenu leelatas un ofchu galwas arweenu apatatas, kuzas aissedja kuhiti un pa pufei ehrbegi, „muischu“, kas bija uszELTS kreisaja pufe pagalmam, — Gilberta soti kluwa arweenu gausaki.

„Es gan esmu wezaks kluwis?“ winsch domaja.

Saule masleet ispeldeja, pehz tam lai pilnigi pasustu.

Kad kalna wehisch uspuhta us wina mitras peeres, Gilberts, pee masa, apstahdita zeka eeejas fermâ, apstahjas.

Winsch atradas peezedemit soku atstatumâ no Wischijas; winsch redseja no sahneem, platumâ, Fortije kunga dsihwofli, pehz tam eepretim pagalmu, dibenâ zuhku kuhitis un wistu kuhitis, un gluschi tuwu, isweidojot trescho pufi no pagalma; sawâ garumâ, wehrschu kuhiti, gowju kuhiti, stalli ar kaloscheem gehwelê un riju.

Ferma rahdijas tufcha buht.

„Warbuht, winsch ir isgahjis?“ Gilberts tschufsteja.

Winsch eegahja pa zeku un aigahja lihds pufei pagalmam, gandrihs taisni eepretim mahjas durwim, kuzas bija aisslehtas.

Winam pa kreiso pufi, kas bija aissfegta ar kuhits seenu, diwi jauni kalpi atjuhdsja kehwi un tschetrus arla wehrschus, un wini sahla norahdit us peenahzeju ar pirksteem un smeetees par wina pazianu.

Bet winsch, winsch neweena no teem nepastina, tapat ka tas muschas, kas lidoja winam apfahrt.

Neweenu mirkli winsch nenowehrsfa ftata no muischas durwim.

Winsch gaidija us sawa ehrrschku speeka atspeedees ar weenu roku, bet sawu pazianu winsch bija nolizis semê fewim blafus.

Un pagahja wairaf nekâ peejas minutes, pehz tam Gilberts pazehla sawu zepuri.

Winsch bija pamanijis ais loga Fortije kundsi, gluschi baltu.

Durwis atwehras un Fortije kungs parahdijas us fleegschna. Bet tahlak winsch nekufstejas.

Senakais Gilberta fainneeks un bagatais fermers apuhhoja sawufahrt deenas algadsi, mehginadams wina nodomus atminet.

Un tad pahr pagalmu no weena zilwefa us otu domas, wairajeeni, mehmas atbilde nahja un gahja.

Negants faunums, tahds pats, ka pirmaja deenâ, peepildija Fortije kunga frdi un lita trihzet wina nodsthtajai wirs=luhpat.

Winsch jau bija gatams waj kleeht:

„Ahrâ no scheenees, Klotet, mans pagalms naw preefsch kalpeem, kuzi mani pametufchi!“

Bet eewehrojis, ka deenas algadsi tura zepuri rola, winsch, roku lihds sawam wehderam pazehlis, fazija:

— Nahz tuwaku, ja tewim ir ta teefiba buht manu azu preefschâ.

— Manim ta ir, Klotets fazija.

Winsch nahja, weenmehr turedams sawas azis pazeltas, lai Fortije kungs no winam waretu lastt sawa fenaka kalpa domas.

Winsch apstahjas trihs fokus no istabas durwju pa=augstinajuma un atflahjas:

— Fortije kungs, es esmu jums nodarijis netalstibu, jau ir diwdesmitrihs gadi pagahjuschi, kopsch es no jums esmu atstahjees.

— Waj tu gan domâ, ka es to buhtu aismirsis? Es tewi wehlos tapat ka pirmaja deenâ.

— Un es, Fortije kungs, es gribeju to kuhdu islabot, ko es jums esmu nodarijis. Es gribeju pahrnahkt us Wischiju.

— Tu gan est nodsthtojis laiku, Gilbert Klotet! Tas gan buhs tadeht, ka tew wairs naw spehta, ka tu manis atzerees?

— Gjeet tatschu! Gilberts runaja, sawu needras speeki pazeldams ka kahdu zirwi.

— Tad tas ir talab, ka tewim wairs naw naudas?

— Klausatees, zilweks fazija, tuwodamees kahdu solt, juhs newareet manim to pahrmest, ka es sawu mantu esmu isputinajis sawas meitas parahbus mafsadams. Ja gan, es gribu nopelnit sawu deenischku maifi un es to waru wisur nopelnit, Fortije kungs! Ja es esmu eenahjis pee jums, tad tas noteek tas taisnibas wahrdâ, kuzi es jums esmu parahdâ un ka es justos masaf weentulis tur, tur esmu bijis jauns.

— Es tew faziju, tagad ir diwdesmitrihs gadi pagahjuschi; pat tad, kad tu jau wezs buhtu, es tewis nekad wairs nepeenemtu. Un manim ir tikai weena teifschana!

— Manim ari, Fortije kungs, es faziju: „Es gribu buht pats saws kungs.“ Tagad es wairs ta nedomaju: tas naw amats, kas dara, lai teezi brihwê. Par to es pahr=leezinajos Pitardija.

— Tad heidsot winsch manim fazija . . .

Fortije kungs smehtas tos ihfos, faufos smeeklus, kuzus pastina Gilberts.

Kad Fortije kungs issteepa sawas faprehgajufchas luhpas, kas nebija wairaf, ka par weenu milimetri, tad tas no=sihmeja, ka winam drihststeja atgahdinat pirmo wahrdu.

— Es juhs luhdsu, Fortije kungs: es mihtu Wischiju! Fermers apgreesas no pehfschna juhtu smaguma.

Winsch ari, winsch taf par wisam leetam mihtleja Wischiju.

Sew pa labi winsch eeraudstja diwus wehrschu ganus, diwus astonpadsmit gadus wezus knischetus, ar flittam domam, ar flittam juhtam, haha! un tii lihdsigi wiai ir wifseem ziteem kalpeem, kahdi tagad atrodas. Un tuwu klast winam bija Gilberts, tas pats senakais zilweks, bes schaubam, bet kufsch mihleja semi, kufsch nedsehra, kufsch ne neezina no fainneeka mantas nelaida suschanā, kufsch bija ar sawu kahju aisskahrts un apgreefts ikkatru welenu leelajā fermā.

Winsch peestahjās, pee fewis aprehkinadams, zit labuma wehl winsch few spehtu eeguht zaur scho Gilbertu.

— Tu wehl atradist sawu wifatni; tas gan naw tii labš, tā gulta!

— Man tas ir weenaldfigi. Wehrschus wehl weenmehr tapat sawz?

— Weenmehr: Griwo, Schawo, Korbēn, Montan, Schonēt un Kofnjo.

— So labat, fazija Gilberts, smeedamees no preeka. Man tad nefas nebuhs jamahjās.

— Naw leela leeta, paldees, atbildeja Fortijē kungs.

Winsch atbihdija loga aiskaramos no tās puses, kur ir druwas.

Hjernsterns-Hjernsons.

MAKOL. V. DARSTH.
VEIG. PULDIS

— Nahz ar', winsch fazija.

Un winsch issteepa rolu Gilbertam, lai tam palihdsetu uskahpt pee fewis.

Schee tšchetri brihwee fokt padarija deenas algadst par kalpu pee Fortijē kunga Fontenelas Wischijā.

Schee abi zilwekt dsehra wispirms diwas glahses far-kanā deenwidus wihna malku pa malkam, usehdam nemi dami bistwitu par sismi jaunai preezibai.

Gilberts atkal bija atradis sawu spehtu, jautadams kas ir pahrgroftis un kas par jauneem projekteem.

— Dst, winsch fazija, kamehr wehl ir deenas gaisma, nemees apstaigā semi, mans wezais Gilbert.

Gilberts pahrgahja pagalmam, un tad winsch eegahja plawā ais kuhts, no kureenes war redset Fontenelu ar winas mescheem.

Bet winsch atzerejās wispahr to skatu, kuru reds no ganibas.

Un winsch aissneedsa leelās ganibas, kuras ir pa kreist kalna lihdsenumā, eedams pa zeku; un no schejeenes winsch wareja redset Morwanas pakalnus un wifu debefs notahlt, kuru winsch tii daudfreis bija apbrihnojis sawā jaunibā.

Un tad pa wahgu fleepem un pa kahju zelineem winsch pahrsraigaja wisas ganibas.

Lopi wiau usluhkoja weenu azumirkli un tad atkal eefahka ehst, domadami:

„Tas ir labi: winsch ir schein.“

Leelafas sortes peletee strasdi, fatupufchees papelē, kurai bija titat kahda reta lapa, fatschirkstinajās zits ar zitu, pirms sawas aislaischanās us dusu kruhmu beesumos; wahrnas skreedamas pa gaisu sweizinaja wiau ar saweem spahrneem; un wisadi mast putnini sudraba un selta krahjas skrehja pretim baloscheem, kuri metās jau gluschi silgani.

Palika wehfs.

Reetumi fludinaja wehju us nahfoscho deenu.

Fontenelas swans swanija kalna peegahsē.

Gilberts bija weens pats schai plaschajā klajumā, pahr kuru naktis fahka plehstees.

Winsch domaja par mahju, kas atrodas Pa-di-Lupas mescha floksnē, tur lejā, un us kuru winsch nekad wairs neatgreests.

Winsch domaja par saweem beedreem, par Fontenelas deenas algadscheem, un winsch atfina, ka winsch mihleja wiaus wisus, ka winsch peedewa wiseem un ka winam buhtu bijis patihkami atkal starp wineem dshwot.

Behz tam, ka deena fahka jau isdshst, winsch laida skatu wisaplahrt apatajam nokalnam, kur rihtu winam buhs strahdat jaeesahk.

Staisa bija sahle. Papuwes gaidija arflu. Bet wehl augstak pahri kahdam saartam tihrumam kweefchi zehla sawus sakos steebru galtaus.

Gilberts wifs pahrwehrtās un winsch runaja:

— Tagad ir mas no swara dshwot pee ziteem, mas no swara fltums, aufstums, nogurums jeb nahwe: firdi manim ir meers.

Winsch juta leelu preeka wilni iszetamees sawā atjau-notajā firdi.

Un tad winsch wehl fazija:

— Es esmu wezs, un pa tam, paluht, ka laimigs es esmu paschu pirmo reis. Latw. Roberts Skarga.

Poesija un prosa.

A. Deglawa stahšis.

(Turpinajums.)

II.

Beidsot wina fadstinuse. Puskstochu firdi wina stahweja kahdā tumschā preefschinā, kur us durwim atradās mifina plahstite ar usrakstu: „Waldemars Sefers“, un sem ta wisties karte ar nesalafameem dekadentiskeem burteem „Arandals Saseo“ . . .

Uf durwim behrnu brehlschana un fhweeschana . . . Kahda rupjaka halves jauzās pa widu . . . Blaufstu skana . . . weenam otram kur wajadsigs un leeta ar to islihdinata. Anada apklusā . . . Puskstochu firdi wina stahw aif durwim un nedrihtst peespeest pogu . . .

Beidsot uf tshirkstoscho skanu tuwojas fokl . . . durwis atdaras . . .

Kahda pasaufa melnigfneja seeweete, ap gadu trihsdesmit peezi, wiau aif, gandrihs nelatpni usluhkoja. „Ko juhs wehlatees? Pee mums neweens nepeedshwo . . .“

„Waj es newaretu runat ar rakstneeku Waldemaru Sef — es gribeju fazit: Arandalu Saseo kungu? . . .“ Wina manija, ka tai freds kruhtis lehkaja . . .

„Juhs wiau warat wehlat fastapt redatzijā . . . Sawam wihram esmu fazijuse, ka es te mahjās nezeefchu peenemschanu. Beescha durwu wirinashana seemas laika isdshfina istabu . . .“

„Man fokl swariga darishana,“ Silenai wahrdi sprauzās rihtē . . .

„Waj es to winam newaru pasfazit? Winsch wehl guf . . .“

Saunawa apjuka . . . Behrni atkal paschu laif fazehla ellishku trofni, fhweejās un speedsja, tā ka mahtei waja-

dseja dotees atkal pulkā tos apmeerinat. Silena eewehroja, ka to fokl dauds, diwpadfmit waj wairak, starp teem daudsi weenada wezuma un leeluma, bet daschadi tihpi . . . Wifs tas wehl jo wairak mastnaja winas paschapsinu. Kā bahrga teefnese wina bija nahkuse praftt gandartjumu, bet nu stahweja galwu noduhruse kā notreehta grehzieneze . . .

Seeweete atgreesufes, kā redsams, nomantija meitschas ismifuscho feju un nokahrto galwu. Kahdu laizimu ka wiau usluhkoja ar tahdu skateenu, kurā saweenotas aifdomas, lihdszeetiba un stakahriba . . .

„Ja juhs nahkat kahda simojuma waj atsankuma leetā,“ wina beidsot wilzinadamās fazija, „tad usgaidat te wina kabinetā . . . Man winsch pirms jadabu laukā no gultas . . .“

Wina eelaida Silenu preefschinai lihdsās atronoschā istabinā . . . un aifgahja us blakus telpam . . . Saunawai bija laiks apluhkot tuwaku scho pahrzilweka noslehpumaino mitekli, kuresch lihds schim winas eedomās bija pahrklahts ar poetisku plihwuru. Wezs grihtojoschs rakstamgalds, kura sakā drehbe weetu weetam padiluse un weetam stipri faleeta ar tinti, fahnos grahmatu skapis, aif kura glahschu ruhtim ta starp ziteem selhteem sehjumeem eewehroja Wokatschja „Dekameronu“, pee wifai nobiluschās tapetu seenas daschas pikantas bildes un isgreesumus, pa leelakat dakai kallas Weneras, kuras walstijās pa sahli, waj ari Susanas patlaban nahfdamas no „bahdes“ — ta bija wifa ta bagascha . . . Bes tam wehl kahdi kliti krehfli, gan polsteti, bet jau tik leelā mehrā nodshbti, ka wairs newareja pasfazit, kahdas krahjas wiau drehbe reis bijuse . . .

Silena, kā rahdijās bija sagaidījuse pavīsam to zltu un jutās masleet kā apleeta ar uhdeni. Pee tam wehl fmagš un nepanesams gaisš, jo papīrs us galda oda pehz mošchufa . . . behrni atkal no jauna kihwejās un speedsa . . . wina fehdeja tikpat kā us adatom . . .

„Wokodja, stawai!“ wina dširdeja, kā mahjas kundse blafus istabā puhlejās ap fawu kungu . . . „Waldemar Sefera kungs, jaet us redakziju . . . Arandal Saseo, waj tu dširbi! . . .“

Lehna atnurdeshana, tad atkal us briedi klufums . . .

„Selees, kas tas buhs ar tewi!“ feeweete otrreis bahr-gakt eefahka. „Buika jau reis bij pehz manuskripteem, bet nelas nebija farakstis . . . Atlaidis tewi wehl no tās weetas, tad wareft sobus kahrt wadsi! Dširdeji! . . . Kahda per-sona ari te gaida . . . zeru, kā nebuht pastrahdajis atkal kahdas mulkibas . . .“

„At tu muhschš,“ ta atkal pehz laizina eefahka fakahr-todama wina drehbes, „pehdejās biffas un zauras . . . Schodeen pee deenas nopehrz basarā jaunās — raudsichu tās wehl preefch schis deenas fadeegt . . . Te nu ir leelais rakstneeks . . . nodsihwojis pehdejās biffes no kahjam . . .“

Winsch atkal to nesaprotamu atfungsteja un wina, kā bija nojaušchams, sahka ahtri islabot wina dšihwes apnikuschu kahju apgehrbu . . .

Te kā kahds pee durwim sahka nelabi swanit, tad winai bija tas jaet eelais eefchā, pee kam ta schuhdekli patureja rokās.

Parahdijās kahds kungs, kupleem pašchirteem mateem, farkanu kihlu bahrsdianu, kuplu krawati, baltu westi, pahr kuru nokarajās refna talmi kehde ar weselu reekschawu wifadu trischuku. Lihds to bija pahrspehris kahju pahr fleegfni winsch drahsa watā:

„Kas ta ir par nerastibu, to?! Ja negrib un newar maksat, tad ari newajag drehbes stellet! . . . Man wajag fawu peenahlumu . . . Es negaidischu wairs, es jums safu neweenas deenas wairs negaidischu . . .“

„Es luhdsu bes usbudinajuma!“ mahjas mahte wiau stingri pahrtarauja . . . „Ja gribeet runat tahdā toni, tad wareet atkal eet . . .“

Winsch aprahwās un kluwa masleet lehnaš. „Esmu nahzis welti wismaf reises desmit . . . Deewa wahrds! . . .“

„Ja nemaldos, tad juhs esat drehbneeks Kupferbarta kungs?“

„Man ir tas gods, — Dresdenes akademiķis. Pagodinos jums pašneegt fawu wisfifkarti . . .“

„Bet te jau klāht ari juhsu gihmetne?“

„Ja, jaunakais usnehmums . . . moderni un praktiski . . .“

„Un pee tam tautiski . . . Leeta, ja nemaldos, atteezas us scho apgehrbu? Nedsat biffes jau puschu . . .“

„Bet wehl naw samakfatas, Deewa wahrds . . . Waj tas nu ir pahrzilweks! . . .“ winsch us reisi sahka kauni smeet . . .

„Bet „pahrbiffes“ ari tās naw, kas netura tik ilgi, kamehr samakfatas . . . Te fastapuschees radneezipli elementi . . .“

„Ja, kad ar maksachanu tik ilgi wilzinajās . . . Kad es dabuschu fawu naudu?“

„Nesinu fazit, neefmu pret jums nekahdas garantijas usnehmuses. Ta ir Sefera kunga darischana . . . bet usmeklejat wina wehlat redakzija . . .“

„Kur es lai nemu, ja man neweens negrib maksat?! Bankas ari nedod . . . Deewa wahrds! . . .“

„Nesinu fazit . . . Rakstneekem pa laikam mas naudas . . .“

„Waj tad es nesinu, bet tadeht jau ari gribu istift kā ar zilweku . . . Lai man atstrahdā . . . Deewa wahrds . . .“

Un tad winsch sahka stahstitt. „Lai no manis istaifa romana waj dramas waroni, to es taisni neprafu. Waretu gan ari, ai, — kad es jums usdotu wifus fawus peedstihwojumus . . . Schimbrihscham gribeju eelikt fawu jauno gihmetni awises, bet tur nekattetu klāht kahda rihme. Pats es mehginaju, bet man tee wahrdi tā neisnāht. Nu tad es greesos pee juhsu kunga: klausatees, tauteefchi, mehs

Bijuschais italeeschu ministru preefchneeks Dschiolitijs.

esam, juhs man par anzuku paradā, fataisat man to rihmi un mehs esam „kwit“ . . .

„Nu tad jau esat nolihdsinajuschees,“ mahjas mahte wiau pahrtarauja.

„Ne, ne, leeta wehl nebuht naw galā! Winsch nebija ar meeru par anzuku ween, bet praftja wehl diwdesmit-peezeekfu. Lihgam, lihgam, lihds falihgam par peezipadmit, desmit rubku man wehl nodsehra, „tu“ brahlibas fadsehram . . . Deewa wahrds. Bet kas ta par rihmi, to winsch man fataisfjis?! Tas jau tihrais kauns! Wifs tas labais, sahkums un beigās ir no manis pašcha. Statatees: „Klau skroder Nigā braufsim abi“ un atkal „Tur ir Kupferbarts . . . pee ta pehrz, tas ir wihrs un wahrds . . .“ Bet widus neklape pawisam . . . anzufs un tahda dahrga nauda, tikpat kā semē nosweesta . . .“

„Wina rihme tikpat schkidra kā juhsu biffes . . .“

„Mana nauda tikpat kā semē nosweesta . . . Ta ir juhziba, Deewa wahrds! Ja winsch man to rihmi negrib

pahrstrahdat, tad es wina nenemu . . . Iai winsch man maffa to anzuku zeeti . . ."

"Tur jums jagreeschas pee Sefera funga, redatzija waj zitur tur . . . Tikai ne sche . . . Sche es par to dsihwokli maffaju . . ."

"Sinu jau sinu. Juhš jau esat tas fainneezistais pamats . . . Bet warat jau ari par mani kahdu labu wahrbu eelift . . . Redseet, es tapat nabaga zilwels . . . Bet ja winsch man to riktigi istaisa, tad, ja atkal wajaga anzuta us pumpi, es nebuhschu funs. Kadeht ne, ja mani tautas preefscha druzia pazildina un man ari eenahť kahds labuminsch . . . Juhš tatschu mani saproteet! . . ."

"Domaju gan! Bet, ka jau faziju, ar tahdam darišchanam greeschatees pee Sefera funga pascha . . . Atwainojeet . . . us redsechanos . . . Redseet, bes tam, kas man rokā, winsch neteek no gultas laulā . . . Wairat bisku winam rezervā naw . . ."

"Preefsch wina anzuku katrā laitā, ja ta leeta eet! Pasafat winam to . . . Juhš finat: Nigā tauteets Kupferbarts, ko wist sin, tas wihrs un wahrds . . . Nr Deewu, zee-nijamā kundse, us redsechanos.

Klanidamees tas iskuhnojās pa durwim, kuras mahjas kundse nelaiptni aishraha zeeti . . .

Silena wisam schim skatam tā fakot bija azuleezeneeze un tas wina islikās tik noschelojams un pee tam tik pahrat jozigs, ka wina aismirsa wisas sawas behdas un it nejaufchi sahka smauidit . . .

Mana mahte blakus telpās pasweeda sawam lungam bifas ka pogas ween us gultas noklirfsteja. "Sche, bet nu zeles schigli . . . mums buhs japarunā kahds wahrdsinsch nopeetni . . . Tad ari kahda persona tewi gaida, dsirdeji . . . Pasteidsees!"

Un Arandals Saseo staidamees kungsteja: "At mana nabaga ismozitā dwehsele . . . mana galwa . . . Sofli, dabrgā feds, pee muhsu mihlestibas . . . dod man apseet ko gar galwu . . ."

"Sche buhs . . . bet nu pasteidsees . . . Pats weh-lakais brihdis."

Pee durwim atkal tshirfstechi swanija un mahjos mahte pasteidsās eelaisť.

Schoreis bija diwi wihi schaubigam fejam. Kā rahdijas wina noluhks nebija taisni farihlot kahdas skatas owazijas.

"Kas juhš esat . . . ko wehlatees?!" mahjas mahte ahtri noprassja.

"Waj sche nedshwo kahds rakstneeks waj awischu

redaktors?" weens no wineem jautaja. "Mums wajaga ar wina tiktees . . ."

"Kahdu redaktoru un rakstneeku juhš mellejat?"

"Mehs nesinam ka wina fauz, bet te winam wajaga dsihwot . . . Tās skutes — gribeju fazit: damas — tā wehro . . ."

"Kas par skutem un damam? Runajeet skaidrat? Kas juhš tahdi esat?"

"Mehs esam kelneri . . . no Binzinati weefnizas . . . Luhť, wakar wakarā kahds kungs ar diwam damam pamehma chambre separate un pastelleja wakarinas . . . Schampaneeti dshra, kietni eeteheja . . . pahri par trihsdesmit rubteem . . . un beidsot pats aiskaidās . . ."

"Latata!" otrs apstiprinaja.

"Un atstahj tās skutes weenas. Mehš winas waka nelaidisim, kamehr kungs nahks un "zeki" famakās . . ."

Mums pascheem mahjas seemas un behrni, par kureem jagahdā . . . Mehš no sawas kabatas to skahdi neesim zeeť . . ."

"Nu protams, ka ne," mahjas mahte skarbi attrauza, "bet kas man tur par datu . . ."

"Nememeet kaunā, madam, bet katram sawu wajag . . . Kam judis, tas mekle. Winsch aishghja mums tā: latata!"

"Bet ka tad juhš nahat us tam, ka winsch dsihwo sche?"

"Tās skutes tā wehro . . . Winas domā, ka to fauz waj nu par Bimberi waj Seferi, bet katrā sinā pehz weena schi naudas gabala. Mehš tadeht gribetum ar paschu tungu tiktees . . . mehš tad tuhdat redseem . . ."

"Kungs naw sche runajams, winsch wehlat runajams K. awises redatzija. Greeschatees turp pehz kahdas stundas. Ja winsch buhs jums ko paradā, tad sawu peenahkumu dabufat."

"Mehš to foti luhdsam . . . Nememat kaunā, madam, bet katram wajag finat, ko winsch apstelle . . . Mehš paschi esam nabaga zilweli . . . pascheem mums seemas un behrni . . ."

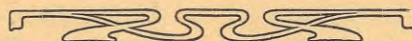
"Nu ja, ja," seeweete energiski ussauza tos stumdama pa durwim ahra . . . "Tagad sineet, tur jums jagreeschas."

Wina aishirta durwis un stingreem sofeem ghja atpatat pee sawa laulata drauga . . .

"Na, smalkas leetas?!" Silena aish seenas dsirdeja winas afo halť.

Klufums . . .

(Turpmat wehl.)

Jaunakās modes parahdibas.

Labi, ja modi var faweenot ar mahkslu, tur parahdas ihstis daktums un skaitums. Šoreis tahda femiškā parahdiba ir Nr. 1. Prinzešes apgehrbs ar empirgurti. Tas pehz fawas formas, tā garnesuma, ir tik zehls, kahdu reti dabujam redset. Tahds apgehrbs ari feeweetes augumam dod loti maigu un daktu isfkatu. Kad tikai apgehrba formu pareisi noprowē, tad neattezas tikdaudis us to, waj feeweete buhtu flaita waj pilnigata auguma — pareisi pagatawots, šhis apgehrbs katrai stahwēs labi. Naw janoschelo publes, kuras te peeleeft pee garnesuma pagatawofchanas. Garnešanu, protams, war ari pirkt gatawu, bet taisni tik peederigu, to war isstrahdat tikai ar mahkslas sīhda lentiti un sutaschu. Ja nem sīhda lentiti, tad garnešanu war pagatawot tahdā pat krahfā, kahda apgehrba drehbe, gatawu pehrkot, turpretim buhtu jaiswehlas tikai melns. Ari tā šcho apgehrbu war pagatawot kōti skaitu un tihfamu, kad drehbi nem tumšchi silu un garnešanu leef melnu — Nr. 2. Prinzešes apgehrbs ari ihsti tihfama weidā, flaidu formu un mahkslīgu garnešanu. Te garnešums jataisa no aplikāziam, tas ir no peederigas krahfas samta waj sīhda, isgreesch gabalinus pehz mustura un malas teem apschuj ar sutaschu. Te jarihkojas tā, ka musturi wispirms usfihmē us drehbes, kuru sadala gabalinus, tad usschuj sutaschu un pehz tam apgreesch sutaschaj gar abras malu un nu fastahda isfchuhtos gabalinus kopā us apgehrba un usschuj. Tahdā pat weidā war rihkotees ari pee garnešana pagatawofchanas Nr. 1. Ar

kahjas minamo schujmaschinu war pagatawot isfchuwums ar sutaschu us aplikāziam deesgan ahtri — kahdejadi sutaschu nemot gabalineem un pascham pagatawofot, garnešums nezit daudis nemakfā. Pee garnešana Nr. 2 war rihkotees ari tahdejadi, ka musturi us apgehrba uskrahfo un

Nr. 1. Prinzešes apgehrbs ar empirgurti.

Nr. 2. Prinzešes apgehrbs.

Nr. 3. Apgehrbs ar isfchuhtu bluhji

pee malam ar isfchuwumu drusku ispalihds, tas ir daschas lihniņas weikti faweeno ar sīhda deegu. Nr. 2. bes tam wehl garnets ar sīhda lentu, kura usfchuhta taisnās strihpās. — Nr. 3. Apgehrbs ar isfchuhtu bluhsi ari

peeder pee ihsti glišteem weefbu waj teatra apgehrbeem, tam westite un apakšpeedurknites no baltas tilles, kura lentites eewilkums. Tilles apakšpeedurknites atkal stipri ween parahdas mode, protams, ka tās arī glihti issfatas.

gabala, jo tās dod rofai daudz tihkamafu formu. Tagad atkal mode gar kaklu walfat ņhauras baltas rihschites jeb spizites, kas katram apgehrbam peedod zehlfaku issfatu.

Kā galwenās modes krahsas apgehrbeem tagad dulkaini wioleta un mahlaini rosa krahsa. Newar leegt, ka ņhis krahsas, kuras dabujamas daschadās, gan gaischafās, gan tumņchatās krahsās, nebuhtu ihsti peederigas, tās dara gaischu, tihkamu gihmi. Naw jadomā, ka mahlaini ņharta krahsa pee ņharta gihmja nepeederetu, ne, ta to padara jo koņchafu, roņei

Nr. 4. Bluhje.

Nr. 5. Bluhje.

Bluhje ņhim apgehrbam isņchubta ar ņhda ņutafchu, musturs ņklaidri ņaredņams un weeglt usņhmejams. — Nr. 4. un Nr. 5. glihtas ņaltitem noņchubtas bluhņites. — Nr. 6. Apgehrbs ar augņteem ņwahrkeem ņewiņņti noderigs jaunām ņukem. ņahda weida ņwahrki, kuzi no augņņas gludi, us apakņchu ņalteti — ņahņ parahditees beeņņafi, tee arī, neņas, ņahw deeņgan glihti. ņaltes ņwahrkeem war arī liht augņstaki. Wirs ņalbeka nahņ ņherpes weidigs aptiņnuns. Bluhņitei balta westite un aptahrņ tai ihņi weikņis garnejums.

Nr. 3.

Nr. 1.

Nr. 2.

Peedurknes, kā redņam, peepatura ņlaido formu un jo labaki issfatas tās ņlaidas peedurknes, kuras greeņtas weenā

lihdņigu. — Damu zepures peepatura arween weņl ņawu leelo, plaņņo weidu, lai arī wairakņahrņ parahdas maņaka weida baretes, tad tomehr arī baretes teeņ walfatas leelas, kas gan neatņahj zehlu eeņpaidu.

PARIZES LIT.
MAKSL. U. RAKST.
VEIG. PULCINS

Nr 6. Apgehrbs ar augņteem ņwahrkeem.

Apfats.

Walsts domes darbiba.

Sehdi 23. nowembri atklahj knafs Woltonstis 23 min. us 12. Us deenas kahrtibas stahw lituma projekts par nekustamu ihpafchumu nodokli pilsehtas un meestros.

Barons Tscherkafows (oft.): projekts eewed pahrlabojumus tagadeja nodoklu sistemā un usleek smagatas nastas stiprateem plezeem. Ja salihdsina tagadejo nodoklu isdalifchanas kahrtibu ar turpmao procentualo nodokli no ihpafchuma wehrtibas, tad Schtschepkina aistradijums naw pamatots, itka Mastawā un Peterburgā malfatajeem buhtu pahraf'gruhti. Runatajs peewed wefelu rindu statistifku skaitku un luhds pahreet us projekta lasfchanu pa panteem. (Zentrs applaudē).

Gefneeds un peenem preefchlikumu runataju farafstu flehgt; peeteitufchees 18 runataji.

Mumjanzew (progr.): nebuhtu wajadfigs pat ihpafchumu talfefchanu atneemt pafchwaldibas organeem un to nodot birokratijai. No ta stahwokka nemot, projekts ir pretfabeebrifis un tadeht fchis datas pahrftrahdaschanai tas janodod komifjai atpakaf.

Seropkins (oft.): projektā eeraugams pirmais folis us reformam teefchu nodoklu uslifchanā, bet tas aifkar pafchwaldibas teefibas un nowed pee nodoklu sistemās zentralfazijas. Newar peekrist projekta autoreem un finantfchu komifjai, itka projekts eewedifchot islihdsinoschu taifnibu nodoklu sistemā; newar ari teikt, ka procentualā nodoklu nemfchana buhtu taifnigaka par isdalamo kahrtibu. Ja fhiti kritifse projektu, tad lihdsifchinejai nodoklu isdalifchanas kahrtibat jadod preefchroka; jaunā kahrtiba neko labu neatnesis, un tās nodoklu waldes, kuras pastahw Polijas pilsehtās, mums nebuht neder par peemehru, jo tur naw netahdas pafchwaldibas ne pilsehtās, ne us laukeem. 1910. lihds 1912. gadeem jausleek pa 24 miljoneem nodokla us nekustameem ihpafchumeem, bet kahdus procentu nodoklus noteikt naw weetā. Des tam wajadfigs aprobeschot aiflegumu preefch semstwam, paleelinat nodoklus no pilsehtu ihpafchumeem tikai to 5 gadu laikā, kad isdara kauschu skaitifchanu. (Kreifee un zentrs applaudē).

Behz pahrftraufuma Markows (lab.) konstatē, ka projekts nebuht neeteiz pahreet no neteefcheem us teefcheem nodokfeem, bet tikai peeweeno tagadejeem neteefcheem nodokfeem wehl weenu jaunu teefchu nodokli. Dfihwolki naw netahda gresnibas leeta, bet pate pirmā wajadfiba; ar jauneem nodokfeem apftraut to newar. Projektā ir dauds truhumu, tadeht tas nododams pilsehtu leetu komifjai. (Kreifee applaudē).

Sufkows (lab.): nodoklu bes tam jau dauds, ar jaunu nodoklu eewefchanu naw jasteidsas; fcho projektu wajaga atlukt un isftrahdat wispahreju eenehmumu nodokli.

Finantfchu ministra beedrs, ihstems walsts padomneeks Pokrowfkiis wispirms salihdsina nodoklu isdalifchanas ffitemu ar projektejamo procentualo nodokli un atrod, ka pirmajā gadijumā wispahreja nodoklu fuma tika isdalita

starp atfemifchkeem ihpafchumeem tikai pehz ftram par to famehrigo wehrtibu, pee kam fmas deht isdalifchanas fawahza nodoklu inspektori bes kahdas kontroles no fabeedribas pufes. Tagad neweenā kulturās walsti nodoklu repartizijas wairs naw. Schai ffitemat pastahwot, kronis gan fawu teefu dabon, bet isdalifchana isnahf toti neweenada. Tadeht wajadfigs pahreet us procentualo nodoklu nemfchanu. Projekts nemas nepawairo nodoklu ffitemas zentralfaziju. Seropkins nepareifi spreeda, itka lihds fchim ministrija leetoja nodoklu inspektoru eefuhititās fmas, lai isfehkinatu nahlofcho nodoklu fumu un ka tagad fchee pafchi skaitki noderes pafchu nodoklu nemfchanai. Nodoklis no pilsehtu nekustameem ihpafchumeem ir reals teefchs nodoklis. Wiwu aprehkina ne no tihra eenehmuma, kuru ihpafchneeks finamā laikā eeguhst, bet us ihpafchuma spehju, finamos normalos apstahktos atneht fcho waj zitu eenahkumu. Ari ahfsemju walstis rifhojas pehz tahdas pat kahrtibas, iswedot wiwu dauds weentahrfchakā weidā, nekā eefneegtā projektā paredsets. De teef weetejam eestahdem atkauts nodoklu normu noteikt atkaribā no weetejeem. apstahkfeem. Scho normu pafino finantfchu ministrim nebuht ne tadeht, lai tas buhtu leetas isfchfchrejs, skaitkus pahrftrihpotu un eerakfitu fawus. Ministrs tikai nowehrfch nefafkanas un normas usfahdifchanā eemafas tikai pawifam retos, ahrfahrtijos gadijumos. Neweetā ir ari aifrahdijs, ka ministrija nem augtotaju procentus no kapitaleem, nofatot tos us 5. Gewedot 5% nodokli, ministrija gribeja isfargatees no neeenefegu ihpafchumu apftraufchanas, un tadeht ari neprafija wairaf par fcho toti mehreno normu. Katra ihpafchuma nowehrfefchanu isdaris nodoklu inspektors indiwidueli, ne tikai pehz faweem personifkeem eefkateem, bet ari eewehrojot pafcha malfataja aifrahdijs, un tā tad fchinē ftrā projekts stahwēs eeinteresetām personam dauds tuwat, jo greefifees wispirms pee wiwām. Nepareifi aifrahda Seropkins us to, ka wis darba smagums, fastahdot nodoklu nemamās grahmatas, gulfees us pilsehtu domem kā ispildu organeem. Nodoklu grahmatas fastahdis finantfchu eestahdes un farakstus peefuhitis pilsehtu domem tikai deht tam, lai tur eerakfitu nodoklu fumas. Tad taffejumu pafino malfatajam un wiwam buhs otrs gadijums apftrihdet to. Weidsot wiweem peeder teefiba, fuhdsitees pee gubernas komifijas, kur sehdes ne tikai krona, bet ari weetejo eestahfchu preefchfshwiti. Atteezibā us pafchu ihpafchumu tafefchanu jaeeewehro, ka Wafar-Giropā, kur ne mafaf zeena fabeedrifko pafchwaldibu, kā pee mums, fchis darbs nekur nestahw pilsehtas walfchu ftrā, bet teef padarits no krona walfchu amata wihreem. Pafchwaldibas organeem tikai ufiz pafchu nodoklu eewahfchanu. Neraugotees us to, ka 1899. gadā kronis isdewa miljonu rublu semstwu un pilsehtu ihpafchumu tafefchanai, ihpafchumu pahrfwehrejumi us augfchu notifkufchi tikai 15 aprinkos; zitās wifās semstwās naw netahda dfihwiba fchai leetā peerahdita (bafis: pareifi!) Projekts eefneegtā weidā, kā to isftrahdajufe finantfchu komifja, ir pilnigi peenemams; japatur azis, ka projekts tika eefneegts

domei jau 3 gabus atpaka, bet lihds ņim naw tizis apspreeŝts (labee applaudē.) Naw pamatots aizrādījums, ka ministrija ņleĥpĥ reformā nodokļu paaugŝtināŝānu. Ministrija eet taiŝnu zeku, teiŝdama, ka lihdsēkti tai wjadŝĥgi, bet tikai kulturas wjadŝĥbu apmeerināŝānai ņemē un nazio= nalās zeenibas uŝtureŝānai. (Labee un zentrs applaudē.)

Andreitŝuŝ (ņemn.): apŝtirināŝim projektū beŝ ŝāhdeem pahrgrōŝĥjumeem, pilŝeĥtas jau tā tā tā dŝĥwo uŝ lauzineeku reĥĥina; zĥ dauds pilŝeĥtās nodokļus paŝeminās, tik dauds tee uŝ laukeem peeaugŝ (labee plauŝŝĥina).

Sosnowitŝuŝ (lab.) apŝweiz ministrijas projektū un ŝlanē domi, ka ta nu reiŝ ŝāhjuŝes pee nopeetnu leetu apŝpreeŝānāŝ, lai pawairotu walŝis lihdsēktus, ar ŝo ŝegt neatleekamās kulturas praŝĥbas. Domeĥr jaaisrahda, ka projekta pamata prinziĥs, weenmehriĥa nodokļu uŝliŝāna, naw taiŝnigs. To war eewest gan maŝās walŝis, bet ne Kreewijā, tur tik neweenadi apŝāhkti klimatiskā, etnograŝiskā, geograŝiskā un ŝaimneeziskā ŝinā. ŝĥis prinziĥs ari naw peemehrotŝ walŝis idejai, tadeĥt ka komiŝĥja projektū iplata ari uŝ Polijas zarist. Kā ŝĥwanebachs, Potenows, Jasnopostis, Janschuls un ŝewiŝĥtas padomes atŝinūŝāŝ, tad Polija dabon no walŝis renteĥas dauds wairak, nekā ta ŝamafā nodokļu, tadeĥt preeŝĥ walŝis buĥtu kaitigi un preeŝĥ eedŝĥwotajeem apwainoĥoŝĥi, ja tur ari eewestu weenmehriĥu nodokļu uŝliŝānu. Komiŝĥja naw deeŝgan eewehroĥuŝe kreewu tautiskās un walŝis intreŝes, tadeĥt projekts eewedams tikai paŝā Kreewijā ween (labee applaudē.)

Behz pahrtraufuma preŝidē ŝĥidlowŝtis.

Belouŝows gorā runā peerahda, ka tagadeĥā projekta noluhŝs tikai pawairot krona eeneĥmumus. Winaus eewedot waldiba maŝat iŝet uŝ taiŝnigu nodokļu nemŝānu, nekā uŝ walŝis laĥdes peepildisānu. Reforma pate par ŝewi buĥtu laba, bet tā tagad organiseta pilŝeĥtu paŝwaldiba un ŝāhds ŝāstāhws buĥs nahŝoŝān nodokļu eestāhdem, tad no weenmehriĥas nodokļu apreĥĥināŝānas nekās neiŝnahŝs, bet wina nastu namneeki nowels uŝ iĥrneeku plezeem, pilŝeĥtu naudas lihdsēkti weĥl wairak pamāŝnāŝees un jautajums par pilŝeĥtu ŝaimneezibas reorganisāĥiju nekurp netiks taĥlat pawirŝtis. To wiŝu eewehroĥot, ŝoĥ-demokratu fraĥĥija atŝĥst projektū par nepeenemamu. (Kreifee applaudē.)

ŝuŝkowskis (polis) aizrāhda pretim Sosnowitŝam, ka reetuma apgabals atnes walŝei ŝinantsĥu ŝinā wairak, nekā no tās dabun; rupja kuhda domat, ka apgabals dŝĥwo uŝ walŝis reĥĥina. Nepamatots ir aizrādījums, ka apgabals tadeĥt labi ŝāhwo, ka tur dauds dŝelŝzjeku; ŝĥini ŝinā Polija ŝāhw 3. waj 4. weekā. Domei jau allaŝĥ iŝeikūŝes par nodokļu weenmehriĥu uŝliŝānu, un ŝinantsĥu komiŝĥja to eewehroĥuŝe projektū apŝpreeŝĥot, tagad domei reiŝa ŝĥi iŝteiktes par to, ŝo ta ŝaprot ŝem nodokļu weenmehribas. (Kreifee applaudē.)

Timofŝkins (lab.) iŝteizās pret ŝinantsĥu komiŝĥjas domam, ka Wiŝlas gubernu weenmehribas deĥt nodokli paŝeminami. Newar taŝĥu 2 miljonus pahrzelt no potu plezeem uŝ kreewu plezeem. Ari ihpaŝĥumu taŝĝānu newar atŝāht pilŝeĥtu waldem. (Labee applaudē.)

Maŝleniŝows (kad.) No komiŝĥjas referata redŝams, ka beidsamos 14 gados walŝis ŝemes nodoklis naw paaugŝtināĥees, kameĥr nodoklis no pilŝeĥtu ihpaŝĥumeem zehlees par wairak nekā 6 miljoneem; tadeĥt ŝāh nodokta taĥlata paaugŝtināŝāna wairs naw peelaiŝāma. Metaiŝnigi ir ari no nekūŝtameem ihpaŝĥumeem praŝt 6 proĥ. nodokli, kameĥr no weĥrtspapireem ņem tikai 5 proĥ.; taĥdā ŝāhrtā griĥ weizinat ŝāh papiru eeguŝŝānu, bet namu buĥwi pilŝeĥtās apturet. Tadeĥt projekts jaatraida, waj wiŝmas ja= nodob pilŝeĥtu komiŝĥjas apŝpreeŝānai. (Kreifee applaudē.)

Sinadino ŝānem kopā preeŝĝeĥo runataĥu domas un atkal lihds, pee ŝĥi projekta apŝpreeŝānas nepeemaiŝt piinigi nepeederōŝāŝ politiskās tendeĥes, neaiŝuŝtinat potu jautajumu un atŝāht pee malas ŝriĥdus ŝārw ŝemneekem un pilŝeĥneekem, bet palikt zeeŝĥi uŝ leetiŝĥā ŝāhwōka. Buĥtu wjadŝĥis pahrret uŝ likuma laŝŝānu pa panteem, bet tad pamatigi pahrgrōŝt projekta noteikumuŝ, lai weetejeem ŝābeedriŝem ŝpeĥteem buĥtu wairak noteiŝŝānas.

Sinadino runas widū, pulŝten 8 paŝludina pahrtraufumu lihds 1/29.

ŝĥidlowŝka pulŝt. 8 un 53 min. ŝĥidlowŝka wadibā.

Sinadino nobeids ŝāwu runu. Winaŝ aizrāhda, ka kreewu likumdoŝānas eestāhdes un kreewu waldibu newar ŝāhĥdŝinat ar likumdoŝānas eestāhdem un waldibam Reetumu ĝiropā, tur peĥdeĥās atkarigas no pirmejām. Winaŝ no jauna uŝŝwer, ka wajag apŝnatees ŝĥi projekta walŝis noŝĥmi, bet ari neaiŝmirŝt weeteĥās wjadŝĥbas. (Applauŝ zentrā.)

ŝinantsĥu ministra beedrs Pokrowŝkis: Sinadino aizrādĥija, ka pret muŝu waldibu un winaus preeŝĝ-ŝāhwjeem newar iŝturetees ar taĥdu uŝtĥĥibu, ŝāhdu bauda Reetumu ĝiropas walŝĥu waldibas, jo tur tās atkarigas no tautas preeŝĝŝāhwjeem. ŝs, kā Keisara Majestates waldibas preeŝĝŝāhwis, newaru atŝāht ŝāhĥdŝinajumu beŝ atbildes. Turu ŝāh ŝāhĥdŝinajumu par neiŝdemuŝĝos, tā atteezibā uŝ kreewu waldibu, kā uŝ augŝto kreewu eestāhdi, tur tas tika iŝteikts. ŝĥāhds ŝāhĥdŝinajums eewel likumprojekta apŝpreeŝānā politikū, par turu Sinadino pahrmeta ziteem. (Applauŝ labā puŝē.)

Behz tam Grabŝkis (polis) pretoĥas Sosnowitŝam un Timoŝĥinam, ka Polija dŝĥwotu uŝ pahrĥās walŝis reĥĥina; winaam atbild Akeŝejeŝs (kreews no Warŝāwas gub.), ka ŝuŝkowskis un Grabŝkis welti apŝriĥdot kreewu ŝinantsĥu ŝpreedumuŝ, ŝāŝs eŝot, ka walŝis nomales dabunot no walŝis laŝes wairak nekā walŝis wideena. (Labee troŝĥānaini plauŝŝĥina.)

Leŝĝe (okt.) aiŝŝāhw projektū; runataĥi nogreewuŝĝees no wiŝpahrjeem jautajumeem un nogrimuŝĥi ŝĥĥumuŝ; ja projektū nodotu weĥl ŝāhdat komiŝĥjai, tad wina gaita tiktu tikai weltigi nokaweta. Walŝis domneeki taŝĥu ŝāweem weĥletajeem apŝolĥĥuŝĥi nodokļus pahrneŝt uŝ bagataĥām ŝauŝĥu ŝĝĥiram. Tadeĥt oktobriŝti weenbalŝĥi nolēmuŝĥi balŝot par pahrreŝānu uŝ laŝŝānu pa panteem; lai ari wiŝa dome peekriĥtot ŝĥim leĥmumam, jo wjadŝĥĝos iŝla= bojumus ari tad weĥl wareŝĥot eefneegt. (Zentrs applaudē.)

Preekſchēdetajis ſino, ka no Markowa un beedreem eefneegts preekſchlikums, pirms projektū laſa pa panteem, nodot to ſinantschu un pilſehtu leetu komiſſijam deht kopejas apſpreeſchanas.

Wina preekſchlikumu atraida ar redſamu balſu wairatumu. Behz tam ar wiſam pret ſoz.-demokratu balſim dome nolem pahreet uſ likuma apſpreeſchanu pa panteem. Behz tam Kuttlers pabalſta kadetu preekſchlikumu, nodot projektū ſinantschu un pilſehtu leetu komiſſijam deht eefneegto pahrlabojumu kopejas apſpreeſchanas. Balſojot dome tam peekriht, nenofatot komiſſijam nekahdu laiku.

Tad dome pahreet uſ ſhtu projektū zaurſtatſchanu: 12 teek peenemti, weens atraidits.

Sehdi ſlehds 2 min. preekſch 11.

25. nowembra sehdi wada Somjakoſs. Beſaſs referē par 96 domneeku eefneegtu preekſchlikumu, eeweft penſiju eewainoteem un kropkeem apatſchareiwjeem ka walſis peenahktumu un newis ka kahdu labdaribu, ka tas tagad noteek newis pehz ſabeedribu eekateem waj leh-mumeem, bet weenigi uſ likuma pamata. Walſis aiſſtah-wibas komiſſija iſteizās par ſchahda projekta apſtrahdaſchanu, bet ari dod padomu, lai wina peenemſchanas gabijumā pahraſ neapgruhtinot kroma kaſt, weenā reiſā apſtrahdat jautaiumu par ſewiſchka nodokka eewefchanu no tam per-ſonam, kuras ſautkahdu eemeflu deht neteek eefauktas teh-wijas apſfargatajos. (Applauſ pa labi un pa dakai widū.)

Geſchleetu ministra beedrs Likofchins paſkaidro, ka waldiba peegreſchot leelu wehribu jautajumam par apatſchareiwju un to gimemu peenahzigu apgabhibu. Wina ne tik ween labpahrt uſnemas ſcha projekta iſſtrahda-ſchanu, bet ſchis darbs ir jau ſahkts un waldiba grib peelikt wiſus ſpehtus, lai projektū waretu eefneegt walſis domei wehl ſchini ſeſjā. Ari kara nodokka projekts paſchleit jau teek apſtrahdats ſinantschu miniſtrijā. (Labee un zentrs applaudē).

Petrows III.: pehz darba grupas domam par apatſch-ſareiwju penſijam wajadſeja ruhpetees ne tikai wehl ſchodeen, bet jau tad, kad waldiba ſahka ſawu Taſto Auſtrumū poli-tiki (labee ſauz: oho, deefgan!). Darba grupa nepretojas projekta eekuſtinatſchanai, bet gan pahrejas formulai, ar kuru nodomats uſlikt pilſoneem jaunū nodokli. (Kreifee applaudē, labee troſchno un ſmej.)

Surkewitſchs (mehr.) apſweizina projektū par apatſchareiwju apgabhibu, bet neatrod par eefpehjamu uſ-kraut nodokli teem, kuzi paleek neefaukti kara deeneſtā. Tahs nodoklis gulſchotees atfal uſ ſemneekem. Naudu ſalbatu penſijam wajaga ſagahdat no kuſtamas un neſu-ſtamas mantas.

Kuttlers (kad.): kadetu wahrdā peekriht projektam par apatſchareiwju, kaſ tehwiſai kalpojuchi, nodroſchinatſchanu, bet iſſaſas pret kara nodokli; wehl newar ſinat, kahds taſ buhs, tadeht wiſch ſaweenots ar riſtu un preekſchlaizigs; newar tatſchu paratſit weſſeli, kamehr neſin, kahda tam waluta. (Kreifee plauſchſkina).

Referents Beſaſs konſtatē, ka debatēs pret projekta pamatu naw bijis eerunu; atgahdina, ka Mandſchurijas laukos ari ſinteem kreewu ofiſeeru upurejuſchi diſhwibu; tā tad tehwiſu aiſſtahw ne ſemneeki ween (zentrs un labee applaudē). Beidsot, pret kreifajeem pagreesees, referents ſaſa: mehs ar jums runajam daſchadās mehles. Sums dauds wahrbu, bet maſ darbu. Mehs maſ runajam, bet eefneedſam ſcho likuma projektū, lai atweeglinatu apatſch-ſareiwju ſtahwokli. Spreſchat paſchi, ka darbs ir node-rigals, muhſu waj juhſu. (Zentrs un labee applaudē.)

Debates iſbeigtas. Par balſofchanas motiweem.

Nowizkis II. ſaſa, ka labee wiſam peekrihtot, tikai ne Gutſchowa apgalwojumam, ka kara deeneſis eſot preekſch

daſcheem tikai weegla leeta un iſpreeza (preekſchēdetajis pahtrauz, lai turotees pee leetaſ!), jo katrs uſtizams pa-walſneeks ne iſpreezas un weeglas diſhwes deht uſnemas kara klauſbu (labee applaudē).

Ruſnezoſs paſkaidro, ka ſozialdemokrati balſos pret formulu, jo ta wehrſta pret ſchibdeem un proletareeſcheem.

Ruſpenſkis: kreewu nazionalā frazija pilnigi pa-balſtis likuma projektū, jo kreewu patriotiſms newar eewehrot kadetu iſteiktos eemeflus.

Balſojot projekta eekuſtinajumu peenem weenbalſigi, bet pahrejas formulu ar wiſam pret kadetu, darba grupas un ſozialistu balſim.

Luchs nolasa peepraſijumu teeſleetu miniſtrim par zee-tumu wirſwaldes preekſchneeka 1908. g. 18. janwarī iſdoto zirkularu, ar kuru, neewehrojot kriminaliſtikumu 569. un teeſu eekſtaſchu 368. pantu, aiſleegts peelaist pee areſtanteem aiſſtahwjuſ, kuzi peenahkti, ka nodewuſchi teem kaut kahdus neatwehletus preekſchmetus.

Lutſchizkis aiſſtahw peepraſijumu un aiſrahda, ka zirkulara deht radees dauds behdigu gabijumu. Runatajs pahraſta par kahdu ſchahdu gabijumu ſijewas zeeumā: Adwokats eedenis areſtantam loſni papira ar ſawu adreſt un 59 kapeikas paſta iſdewumeem, lai tas waretu atſuhit wajadſigos dokumentus. Behz tam iſlaida pawehli, lai ſcho adwokatu wairs nelaiſch neweenā zeeumā ſijewas gubernā. Schis zirkulars neefot weenigais. 1907. gada 17. oktobrī iſdots zirkulars, ar kuru noleegts apwainoteem ſarunatees ar aiſſtahwi diwatā, bet atwehlets to darit tikai zeeumū adminiſtrazijas lozektu klahthuhnē. Beidsot runatajs aiſ-rahda, ka peepraſijumā minētā zirkulara atzeldſchana jau peerahda, ka zirkulars bijis nelikumigs. (Applauſ pa kreif).

Robalſojot, peepraſijumu peenem.

Teefu miniſtrs atron wiſpirms par wajadſigu jautajumu apſkatit no diſhwes puſes. Likums atkauj katram ſaimneekam teeſbu, iſraidit no ſawam telam un tur nepeelaist kahdus apmekletajus, kaſ trauze kahrtibu. (Smekli.) Kā lai nu iſturas zeeumū walde pret tahdeem atnahzejem, kaſ winos trauze eewefto kahrtibu? (Labee ſauz: bravo!) Kad 1905. gadā daſchi adwokati tapa tik beſtaunigi, ka ſtreika noluhkā atnahza ſenatā, tad peetika weena noteikta wahrda no kahda tagad miruſcha ſenatora mutes, kuru tee ſaita, — projam! Un droſchſchdige ap-mekletaji laidās muft. (Labee plauſchſkina un ſauz bravo!) Kurſch weenkahreſchs zilweks to ſapraſtu, ja tam teiktu: ka zeeumā eenahzis kahrtibas trauzetajs nedrihſtetu tik iſ-raidits. Aiſſtahwis nedrihſt zeeumā darit, kaſ winam ween patih, jo tad zeeumū preekſchneezibai nebuht wairs nekahdas teeſbas. 368. pantu, kuzā runa par ſwehriſinatu adwokatu diſziplinarſodeem, wajaga atzelt, tadeht ka kriminal-leetās par aiſſtahweem war buht ne tikai ſwehriſinati adwokati, bet ari privati un neprofeſioneli aiſſtahwi. Satiktees ar apſuhdſeteem zeeumā, aiſſtahweem naw nekahda leela wajadſiba, wini war ſarunatees teeſas ſahle, waj ari ar preekſchēdetaja atwehli teeſas kanzlejā. 569. pantā gan atwehlets aiſſtahweem ſarunatees ar ap-wainoteem diwatā, bet naw atwehlets groſit zeeumū kahrtibu. Aiſſtahwi noſlihdjeuſchi no ſawa augſtā ſtahwokka; tee nes apſuhdſeteem wehtules un pat kreifā wirſeena awiſes. (Kadā puſē: „Dho!“) Swehriſinatu adwokatu padomes turpretim greeſch maſ wehribas uſ ſcho leetu.

Behz manas diſtakās pahrleezibas man leekas, ka tahdos apſtahklos zirkulars ir pilnigi likumigs. (Labee ſauz: „bravo! pareiſi!“) Warbuht dome grib iſteikt pahrejas formulā kahdus aiſrahbijumus uſ nelikumibu. Ja tā, tad man jaapleezina, ka juhs to, kaſ iſteikts peepraſijumā, ar pahrejas formulu neſaſneegſat, jo teeſleetu miniſtrs ne-

peelaidis, ka aistahwi stahw augstā par likumu. To juhs warat panahst tikai, isdodot schahdu likuma normu: „Kamehr zeetumā aistahwis, tamehr zeetuma preekschneezibas pahraudisiba atzelta.“ (Slgi applausi labajā pusē un pa datai zentrā. „Draivo“ sauzeeni).

Dome weenbalstigi nolemj tuhlin apspreest ministra paskaidrojumu.

Referents Lugs isstaidro, ka peepraštjumu komisija nav apwehruše ne adwokatatu etiku ne zeetumu wirswaldes rihzibas leederibu, bet turejuse weenigi pee kriminalteesu 569. panta un atraduse, ka zeetumu wirswaldes zirkulars schim pantam runā taisni pretim. Tapehž komisija paleef pee šawa agrafā usfata un tai schteet, ka ministrs nav dewis nekahdu atbildi par 569. panta pahraupšhanu. (Kreifee plaušškina).

Purischkewitschs atsihst par wajadsigu pateiktees justizministriim par wina kreetno kreewiski patriotisko runu, pehž kura wahrdeem, ka šaprotams, nahškot ari darbi. (Trofknis kreisajā. Peekrišchana labajā).

Karalows (kadeis) polemise pret ministri.

Markows II. (lab.) peepraštjuma eerauga rewoluzijas tuwošanos un apwehž ministru duhšchigo runu. Kreewu tauta sen nebija dsirdejuse tik pateestigu kreewu runu. Tuhfu preekschā runaja wihs, kura rotās ir wara. Tuhš šajuhat, ka ar žums runā waldiba. Bija patihkami dsirdet adwokaturas taisnigu, kaut ari bahrgu nowehrtejumu. Šau preeksch 30 gadeem rakstneeks Feingenijs Markons adwokatatus nosauza par „wahrda iswarotajeem“. Bet toreis wini wehl bija tikai masti sihdainišchi pret tagadejeem. Swehrinato adwokatatu instituts muhsu deenās ir noseegumu algotu pabalstitaju organiseta beedriba. Tapehž šaprotams, ka wineem nekauj zeetumā eeet. Šmu gataws peefleetees tagadejā peepraštjuma autoreem, kuzi grib teikt: „Ja, leelato datu muhsu adwokatatu wajaga laist zeetumā eekschā, bet abrā wairs ne!“ (Smeekli, plaušškinašchana, trofknis.) Debātu turpināšhanu atstahj us nahkamo sehdi. Peetei- tusees pawisam 29 runataji.

Personiskā leetā Purischkewitschs isstaidro, ka winsch luhds wifus taisnigos domes lozektus apstiprinat, ka winsch nekad naw glaimojis kreisajeem, zentram, labajeem un wis- mafat warai. Winsch weenmehr runajis aif pateefas šajuhmināšhanās. „Bet Bulatam es tapehž neatbildeschu, ka es lihds wina sehdeklim newaru nosptaut!“ (Labee peekriht, kreifee trofchno).

Preekschsehde tajs: Walsis domes lozekli Purischkewitsch! Šit leela Tuhfu dedsiba ari nebuhtu, bet šplauditees, atwainojeet, nedrihtst. To praša weenfahrschafatis labas uswedibas šajehgums, un to wajaga wifur un it fewiškst domē eewehrot.

Sehdi flehds plst. 11 un 3 min.

Do Doles. Us Schenbergas leelzeta netahlu no Doles Maschinas frogā festdeen, 21. nowembrī plst. 7 watarā trihs apbrunojusees wihreeschi usbrukuschi diweem Wezmuischā dšihwojuseem zetneekem — Karlim Gaušnam un Šahnim Pakalneescham. Usbruzeti peepraštjuchi no zetneekem naudu; kad pehdejee to ar labu naw atdewuschī, tad isehlusēs žihna, kuzā Karlis Gaušnusch nodurts un Šahnis Pakalnees eewainots. Laupitaji isbeedeti no ziteem zetneekem, kuzi tai weetai tuwojusees, un tapehž neneeka nepshjuschī nolaupt. „D. W.“

Do Winkeem. Siltehwu mahju šaimneeze Trihne brauzā 26. now. watarā ap pulstien 7 no Rigas pa Kaln- zeema leelzetu us mahjam. Wertes diwas no mahjam peepeschī kahds wihreets aptureja winas sirgu, šagrabha tad wina aif kalla, ka newaretu fleegt, un israhwa no rateem semē. Atnehmis winaī matu ar dāšchem rubkeem

naudas, kaundaris šahwa wina iswarot. Nelaimigā turejās wina neganti pretim, bet kad winaī šahwa truhst šehfa, ari palihdsiba radās. Winas sirgs bija aifaulschchojis us mahjam un mahneeki tuhlin bija šteigschees meklet pašchu brauzemu. Tos pamaniis, kaundaris palaida šawu upuri un eebehga meščā, bet winaī dsinās pafat un wina no- kehra pee weetejā Kalna frogā. Wina nodewa polizijāt, kur israhdijs, ka tas bija Walmeeras maspilsonis Pauls Kupjis. Wina aifuhstija us Rigu zeetumā un pret wina eefahhta ismetleschana, jo domā, ka winsch ilgat blandijees apfahrt pašrahdadams noseegumis. „Latw.“

Jaunais Rigas teatris (Romanowa eelā Nr. 25). Treshdeen, 2. dezembrī šesto reis israhdis wahzu ideālā dšejneeka peezehleenu dramu „Wilhelms Tells“, kuzā teh- lotas šweizeeschu atwabināšhanās žihnas. Lugu šlaisti tulkojis Rainis (S. Pleekschans). Deforazijas šchāi lugai trahfojis mahšleneeks S. K. Guters. Luga direktora Meerlauka wadibā labi eestudeta. Labi eestudeta šchi wa- renā brijhibas drama tad ari us štatitojeem atstahj aif- grabhjošchu, šajuhminošchu eespaidu. Peektdeen, 4. dez. XII. tautas israhde, kuzi israudstā ta pašcha leelā wahzu dšejneeka Friedricha son Schillera behdu luga „Laupitaji“, kuzi tulkojuse dšejneeze Apasija. Labi, ka Jaunais Rigas teatrs lugas tā zenschas šueegt tikai labos tulkojumos. Sahkums abām israhdem plst. 8¼ watarā.

Schauschana us arestanteem Rigas zentral- zeetumā wairs nenotiks. Us zeetuma preekschneeka rihtojuma pamata, atteezotees us Rigas zentralzeetumu, atzeltas instrukzijas, pehž kuzi noteikumeem šargu šaldateem bija usdots šchaut us katru zeetumneeku, kas parahdijās pee šawas kameras loga. „R. A.“

Rigas apgalteesa isteefaja 24. nowembrī diwas eewehrojamatās apshudstibas. 1) pret Kaunas gubernas, Drosławas pagasta 33 g. w. Adamu Łachkowsku, kas bija usbruzis šcha gada 27. junijā Dstara eelā Rudolfam Abšim un ar draudeem nolauptis tam matu ar 20 rbk. Wina noteefaja noseedsneeku nodatās us 2 gadeem, atnemot ihpachās teešbas. 2) Minstas gub. semneeks, bijušchais Widsemes akzises waldes II. eezirkna kontroleers, 26 g. w. Konstantins Pusnowskis bija 1902. g. Rīgā 3 weefnizās isšpeedis naudu, draudedams ar proto- tokeem par dāschadām nekahrtribam. Winsch atfinās par wainigu, bijis toreis wehl students un isdarjis noseegumu dšehrumā. Tagad winsch esot prezejees un pee dāscham galwas pilšehtas awišem gan redaktors, gan lihdsstrahdneeks un tā tas warot nest šabeedribai daudš laba, aif kureem eemesleem luhdsā teesu, neteefat wina bahrgi. Teesa no- teefaja wina us 8 mehneeschem noseedsneeku nodatās, atnemot ihpachās teešbas, bet nolehma luhgt šeisara Majestati, mihtstinat šodu us 1 mehn. aresta pee polizijas. „Latw.“

Slepkawiba. Pagahjuschā gada 6. dezembra watarā us leelās Masławas eelas pee mahjas Nr. 47 us trotuara tika pazeltis kahds nepasihstams wihreets, kuzch bija pahrs- pluhdis ašnim un israhdija tikai wahjas dšihwibas šihmes. Eewainotais israhdijs par šahdu Mitrofanu Morosowu. Ismetleschana peerahdijās, ka Morosows bijis kopā ar wairak šaweem pasihstameem tehjnizā us leelās Masławas eelas Nr. 47, kur tobrihd bijis ari 17 gadus wežais Ušjans Kondratjews. Ar pehdejo Morosowam isnahzis srihds kahdas jaunawas dehst, bet wehlat abi islihguschī un us wehl labi kreetni eedšehruschi. Domehr tehjizū atstahjot Kondratjews usbruzis us eelas ar nast Morosowam un to nahwigt fruhstis un šahnos eewainojis. No dabuteem eewainojumeem Morosows us weetas nomira. Us augščā apraštito faktū pamata 17 gadus wežo Witebskas gubernas semneeku Ušjanu Kondratjewu nodewa Rigas apgalteesat

par sleptawibu. Scho apsubdribu isteesaja 17. nowembri. Teesaja atstina Kondratjewu noseegumâ par wainigu un no- teesaja us wifu teesibu atnemšchanu un nodošchanu pee spaidu darbeem us 6 gadeem. „R. N.“

Peterburgas teesu palatas delegazija isteesaja 24. nowembrî diwas apsubdribas par peederibu pee pret- waldibas partijam. Pirmajā apsubdribetis bija 18 gadus wezais Kuldigas maspilsonis Bers Schnee. Wīnsch ispla- tijis pehn Kuldigâ „Bionistu sozjaldemokratiskās strahdneeku partijas“ proklamazijas. Tâ pee polizijas, kâ preekschis- mellešanâ un pee teesas wīnsch atsinâs par minetâs par- tijas lozekli un issfaidroja, ka to wīnsch neatstahstot par no- seegumu. Wīnsch gaušchî schehlojâs teesai, ka, lai gan wīnsch atstinees jau pee polizijas, tomehr Kuldigas aprinka preeksch- neeks barons Kofkils wīnu stipri stis un spihdštinajis daschadâ kabrtâ, lai usdodot zitus partijas lozeklus. Wīnu noteesaja us nometinâšchanu Sibirijâ. Dirs apsubdribetis, 19 gadus wezais Jahnis Nulizeems, peepra- hjis no Kofneses Masfawas kroga krodšineeka naudu Lat- wijas sozjal-demokratiskās partijas Madleenas komitejai. Apsubdribetis gan leedsâs, bet wīnu noteesaja ari us no- metinâšchanu Sibirijâ. — Pehz tam pasludinaja spreedumus galigâ weidâ un sehdes nobeidja. Nahkofschâs sehdes politisku leetu isteesafchanai buhs 1910 g. februari. Delegazija aisbrauja us Keepaju.

Peterburgâ, 26. now. Pehdejâs 24 stundâs galwas pilsehtâ ar koleeru saslīma weens. Slimnizâ atrodas 32.

— **Senats,** luhstojot zauri semtopibas wirspahrwald- neeka sīnojumu par atjauju pasneegt mahzibas weetejâs walodâs Polijas un Baltijas gubernu semtopibas skolâs, ischēhbra jautajumu atraidošchi.

Ustrachanâ, 29. now. Usschēhbrschot lihkus un eekšas ismellejot peerahdits stipri isplatijees **bubonu mehris** plauschâs. Nahwe eestahjas pehz deenas, leels ja pehz trim. Weissulatas zeemâ un apkaimē lihds schim nomira 15 zilweki; palīka wehl 2 slīmneeki.

Ahrsemes.

Lahkajos austrumos **Japana** pehz wairat ahrsemju un eekschsemju awīschu sīnam rihkojas us **Karu.** Japani tāpat kâ preeksch pehdejâ kara ar Kreewiju atstahjot Wladi- wostoku un zitas Kreewijas pilsehtas un brauzot us mahjam. Japanas karšch ar Kreewiju pehz daschâm sīnam esot tihri nenowehrschams. Wahzu „Kreuzzeitung“, kuzat faites ar wahzu waldibu, gan **Kreewu-japanu kara** leetâ flatas schaubigi, jo pirmahrt Kreewija tagadejos apstahkfos no kara iswairischotees un otrahrt Japantai esot leelati reh- kīni to isrehkīnatees ar Seemek-Amerikas Saweenotâm Walstim, kuzas isturotees til naidigt pret japanu eezeto- schanu Saweenotâs Walstis un bes tam wehl gumbot zitas Amerikas walstiju waldibas pret japanu eezetofchanu Ame- rikâ un bes izzetofchanas us Ameriku un us Seemek- Amerikas Saweenoto Walstiju kolonijam, kâ peem. Filipinu šalam, japaneem neesot waj pawīšam eepsehjams istitt. Kīna esot jau tâ beeschî apdšhwota. Japanâ jau tagad esot eedšhwotaju par dauds. Kur lai Japana leekot tos 800,000 zilwekus, kas wīnâ itgadus wairat dšimstot nekâ mirstot? Ja Japana rihtojotees un domajot tagad us karu, tad wīfadâ sīnâ drihsat us karu pret Seemek-Amerikas Saweenotâm Walstim. Drihsat esot sagaidams, ka Japana ar Kreewiju noslehgschot lihsumu, nekâ eekschschot karu. Kreewija ari pehdejâ laikâ wairat peegreeschotees tuwajeem austrumeem — Balkanu puššalai. Tâ minetâ wahzu awīše. Bet lai nu kâ, raksturisks wīsmas fefofschs gadījums, kuru profesors Tanfiljews aistahsta „D. N.“ „Kahdu gadu atpakat muhsu uniwersitates students Begaks, kuzsch ap-

melleja Japanu, Hakodatē bija no kahda awīschu pah- deweja eeguwis neleelu semes karšch kolekziju, kuru wīnsch man wehlat nodewa preeksch Odesas uniwēr- states geografiskâ kabinetâ. Weena no schim kartem, us kuzas weena wahka bij angliski usrakstīts: „a new Saghalin map“, t. i. jaunâ Sachalinas karte, israhbdijâs wīfat raksturiska. Jo dauds interesantaki, nekâ angtu usrakstis, israhbdijâs japanu karšch teksti, kuzas us manu luhgumu man pahrtulkoja kahds japanu walodas pratejs. Us tekstu pahrtulkošchanu no japanu walodas mant pamu- dinaja kahda us weenas un tās pašchâs lapas usdrukata neleela karte, us kuzas muhsu Klusâ okeana pee- krashe lihds ar Eschukoiskas puššalu, Kamtschaktu un Wla- diwostoku bija apstihmeta tai pašchâ krahsâ, kâ Japana. Weenigi Sachalinas seemeku daka dees' kapehz bija atstahta balta. Japanu usrakstis par schim semes datam staneja: „leelâs Japanas nahkamee jaunee peederumi us semes lodes“. Un schi karte isdota newis pirms kara, bet, kâ tas us kartes galwenâs lapas atstihmets, medschî 40. gadâ, tas ir pagahjuschâ gadâ. Us kartes tai weetâ, kur Kamtschakta, atrodas usrakstis: „war eemahzit neween augstifolas kara eerehdans, bet ari saldatus“, bet tur, kur Dschotškas juhra, usdrukats: „schî juhra drihsamâ japanem ar waru“. Koti

Jarato.

nefaunigs usrakstis ir us treschâs kartes, us kuzas apstihmeta Wladiwostokas aptahrtne: „peemini, ka eeguhtais peeder tew, bet ka wehl leeks ari naw par kaunu.“ — Japani, redsams, bruņojas, lai wajadstibas brihdî us wīšu buhtu gatawi, weenalga pret Kreewiju waj Seemek-Amerikas Saweenotâm Walstim.

No Peterburgas sīno: diplomatiskās aprindas apstiprina sīnu par gaidamo **Korejas peeweenofchanu Japantai.** Protesta sīnâ eewehrojamas weenigi buhtot Anglija un Amerika. **Kīnas** waldiba noteikti atraidijuse Kreewijas waldibas tai peesuhitito pasfaidrojumu par abeju walstiju teeskham Mandšurijâ. Kīna fakot, ka wīna pate gah- daschot par kahrtibu, Kreewijai Mandšurijâ neesot nefahdu preekschteešbu. Pehz 27. aprila lihguma Kreewijai Man- dšurijâ esot titai teeskba rakit smiltis gar dselszeka malu. Administrazijas teeskbu Kreewijai Mandšurijas pilsehtâs neesot nefahdu. Kreewijas sūhtnis Pekingâ Korostowzewš greesees ar fewischtu pasfaidrojumu pee Anglijas, Wahzijas, Amerikas un Austro-Ungarijas preekschstahweem Pekingâ. Kâ „Netsch“ sīno, diplomatu aprindâs waldot pahrlēeziba, ka Kīna nerihtojotees weena pate, bet ka teekt usmufinata, laikam gan no Seemek-Amerikas Saweenotâm Walstim, kuru eepaids tagad Kīnâ peekemotees. 27. nowembrî (10. dez.) Kreewijas ahrleetu ministrs nodewa **Turzijas** wehstneekam rakstītu atbildi us Turzijas 21. okt. (3. now.) rakstu, kuzâ turku waldiba issfazija domas, ka buhtu wehlams

tagad galigi iššķirt **Kretas** jautajumu. Savā atbildē ahrleetu ministrs ar Parises, Londonas un Romas valdību peetriskānu išfajiees šahdi: Iščetras Kretas aishbildnes (Kreewija, Franziija, Angliija un Italiija) newar peetrisk turku waldbat, ka tagad buhtu ihstais laiks, eefahht diplo- matiskas farunas, lai waretu galigi notahrtot Kretas jau- tajumu. Apstahkt us falas pehz ahrsemju kara pulku aissaufschānas naw pahrgrosifuschees. Ja tagadejo kahrtibu tahds gribetu pahrgrosit, tad leelwalstis to neattautu. Muselmāneem us falas netahdas breesmas naw draude- juschas. Turku waldbā war buht drofcha, ka leelwalstis nepeekaus pahrgrosit pastahwofcho stahwofli. Leelwalstis peeturas pee jau fenat ishteiteem eestateem par sultana wirswaldibas teešbam us Kretas falas. Uis scheem eemeesleem leelwalstis neatfihst par wajadfigu eefahht farunas, kuras waretu ustraukt šabeedribu tā Turziijā, tā zītās Balkānu walstis, un tā meera weetā war eestahtees jutas.

No **Afrikas** peenahstufchas šinas, ka **Senegalas** apgabalā frantschu koloniju kara spēhām beeschi noteefot šaduršmes ar eedšimteem, tā ka stahwoflis ešot usskatams par nopeetnu. — Kā **Austro-Ungariija**

Schana Granje (Jeanne Granier).

kauschu prahtus wehl weenmehr ustrauz Hofrichtera leeta, tā **Franziijā** kahda korporata Farako leeta. Farako no faweem beedreem aishneemes naudu un lai nu ta nebuhtu jaatdod, eemetis saldatu ehdeena katlā zianfaliiju. Dīwt saldati, kas ehdeenu drusku eebauidijuschi, tuhlin stipri fa- flimuschī. Ruane, kas nogidib, ka ar ehdeenu naw labi, wehl laikā paspehjis isglahbt 78 saldatus teem usfauzot: „rolas us augfchu“. Farako pehz dšimuma italeetis un fenat bijis friseeris. — **Italiijā**, ka jau šnots, atlahpās **Dschiolitija** ministrija. Pehz itgakām farunam nu beidsot fastaddits un ofzieli išfludinats jaunā kabinetā faraksts. Kabineta fastahws šchahds: ministru preefšneeks un eefšleetu ministrs Sonino, ahrleetu ministrs — Gwi- tšiardini, teešleetu ministrs Dzialojo, rentejas ministrs — Salandra, finantschu — Arlota, kara — generalis Spilin- gardi, jušeleetu — admiralis Betolo, tautas apgaisno- fchanas — Danko, šabeedristu darbu — Rubinijs, pasta un telegrafa — Rantonofrio un semkopibas, ruhpneezibas un tirdšneezibas ministrs Lujatijs.

10. dezembri (j. št.) **Stokholmā** išdalija **Robeka** premijas. Wišas 5 peršonas, kuras apbalwotas ar premijām, fanehma balwas (premieras, diplomus un selta medakas) no karaka rokam. Apbalwoti par darbeem fifikā — Markonijs un Ferdinands Brauns, Kimijā — Ostwalds, ahrstneezibā — Kochers un

literaturā — Selma Lagerlöf. Katra premija šhogad ir 193,630 franku leela.

Schartrā, 10. dezembri (27. now.) Gaifa fugotajs Farmanš aishbrauzā ar fawu aeroplanu no Werfatas us Schartru. Wišsch nobrauzis pawišam 70 kilometrus (63 werstes).

Mušu bildes.

Leelais norwegu rakstneeks Bjernsterns = Bjernsons, no kura wairak stahstini pašneegti ari šcha gada „Mahjas Weefis“ gruhti fašlimis un ahrstejas Parifē. Naw isglibtota zilweka, kas ar lihdszeetibu un baigām žeribam newehrotu flimā dšejneeka flimibas gaitu. Gan Bjernsons jau pee- dšihwojis leelu mušchu, jo wišsch dšimis 8. dezembri 1832. gadā un tā tad tepat jau ir 77 gadi wezš, bet tomehr gruhti no wina šķirtees, jo mihtsch wišsch tapis ka rakstneeks un ari ka zilweks. — Jau bija jadomā, ka ar Bjersonu beigās, wišas šinas lika šagaidit ta drihsu galu; te pašchās pehdejās deenās radees atkal žeribas stars, ka Bjernsons wehl kahdu laiku tiks ušturetš stary dšihwojeem. Kā telegrafs 11. dezembri (28. nowembri) šnoja, tad Bjernsona wefelibas stahwoflis labojees un ešot žeribas pat us iswefekofchanos, lai gan šinams, tahdā wezumā weegli war peenahht ari kriše. Bet žerešim ari mehš, ka leelais dšejneeks wehl paliks stary dšihwojeem. — Frantschu atrife Šhana Granje (Jeanne Granier) šchajās deenās spēhleja wahzu keisara preefšchā, kad tas nesen weefojās kahda wahzu leelmana pilk. Slawenā frantschu atrife stary žitu, ko domajeet, deklamejuse wahzu keisara preefšchā ari ko neko par mihleštibu, par ko wahzu prešē un šabeedribā izžehlās leels fašchutums, jo, ka kahda frantschu awiše bija šinejuse, tad preefšchnefums nebijis wis nefin kahds tikumigais. — Saprotams, ka frantschu lapas noluhšs bijis ismuškot wahzus, un tee us šcho funkti ari bija eekrituschi. Granje bet tagad deenas warone un Wahziijā farunu preefšchmets.

Cirgus šinas.

Rigā, 1. dezembri, 1909. g.

Uisrahbijām jau, ka Kreewijas rofcha naw tik pahrmehriga, ka to faškumā peenehma un ka seemaji daudšos Gešchtreewijas apwidos nelabwehligu apstahktu deht flikti, waj pat nemas naw šadihguchi un ka tapehz naw isredšes us labu seemaju rašču Kreewijā. Uri Baltiijā, kur seemaji šchoruden semišchki labi eefehla, kur šelmenis daudš weetās bija pahrak letnis, semkopim jabaidās par seemaju labu pahrfseemo- fchanu. Seme sem šneega naw šajalufe tā wajadšigs un letnais rudšu šelmenis war weegli išjušt un tā glušchi isniht. Labibas ženas, ihpajchi rudšu, kuras un jadomā, ka ženas, ihpajchi rudšu, turmat buhs wehl šingrafas. Labibas ženas Rigā pehz „Rigaer Böršenblatt“ šinam šchimbrihscham šchahdas:

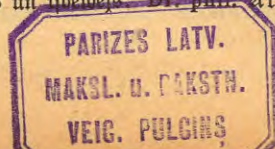
Kweefchi. Tendenze stingra. Uš 130 mahrzinu pamata	121—122 kap. pudā.
Rudst. Tendenze meeriga, bet stingra. Uš 120 mahrzinu pamata. Kreewu	99—101 " "
Meefchi. Tendenze rahma. 108 mahrz. šmagi. Kuršemes	75—77 " "
Mufas. Tendenze rahma. Weenfahrschās	70—72 " "
Dinsehklas. Tendenze stingra. Šchahwetās Kreewu	187—199 " "
Widšemes	183—186 " "
Dinsehflu etlas raufchi. Tendenze stingra	115—118 " "

Walejas wehštules.

- Š.** — **Schweizē.** Juhtu wehštules ij Schweizes, ka redseet, jau jahktas drukat. Uri stahstu išleotofim.
- D.** — **Š.** Ko warešim daršim.

Redaktors: Dr. philos. P. Šalits.

Šhpachneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Manā apgaždibā īsnahja un dabujama luga:

„Ostā“

Drama trijos zehleenos no Georga Engela.
Latwiški tulkojuse **Lilija Lejas-Kruhmin.**

Maiksā 75 kap.

Personas: 7 (4 kungi, 2 damaš, 1 behrns); dekorazija: weenkārscha īstaba.
Bensetais eksemplars peeprafams īdewejam.

Ernsts Plates, Rigā, pee **Petera basnizas un Skahrnu**
eelā Nr. 13.

Krahšchans
behru ratians

pašū fabrikazijas, peedahwā

A. Lentner un Ko.

Teatra bulwari Nr. 7.

J. Nicklas, Rigā,

eerotschu kalešu meistars.

Manā

eerotschu magazina

atrodas

tagad tikai

leelajā Smilšchu eelā 9,

netahlu no birščas.

Filiale Jelgawā.

Leelakā īswehle pa lehtakām zenam.
Leelakā īslaboschanas darbniža.

Manā apgaždibā īsnahlfčas un dabujamas:

J. Pengerota: Sweschā

Mugku dahrs.

Pirmā un otrā data.

Wadons sem- un dahrskopjeem pee eenešgu augku dahrsu eeršloščanas, apstahdščanas un aptopschanas, līhš ar praktislem aistrabdhumeem, tas ja- eeweho augšus īsleetojot mahjuribā un tirdsneezibā. Nr 74 šimejumeem telšā.

Maiksā 1 rbl.

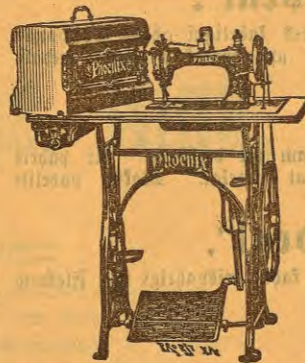
Mahkfligi mehšli dahrskopibā.

No profesora Dr. Paula Wagnera, Darmstades laufaimneezistas īsmežginajumu šajijas preefschneela.

Maiksā 40 kap.

Ernsts Plates drukatawa,

Rigā, pee **Petera basnizas un Skahrnu** eelā Nr. 13.

Phoenix ahtrščujmašchina!

Labakā ščuimašchina gimenei, ruhņneezibai un industrijai, jo rotejšočais mehanisms mašcinai sneeds eewehrojamas preefščrozibas.

Phoenix ščuļ, īščuj un šepē wisahtrakt.

Phoenix eet wisweeglafi.

Phoenix nepašhst gandrihš dīščana.

Phoenix ir weenkārsčai rīščojama.

Stahwam ir dubulti bumbizu leģert. Kawejofči trauzejumi waj dahrgas reparatūras pee **Phoenix** mašcin. pilnigi īsleģgtas.

Wenigā pahrdofšana

W. Ruth, Rigā,
Kungu eelā Nr. 25.

Nokas ščuimašcinas
(Singers sistemas)
no 20 rbl. — sahlot.

Kopsch 1864. g. pašahwofchā

Rigas gumijas fabrika

J. W. Mündel,

peedahwā wairumā un mašās dakās

par lehtakām zenam

prima

gumijas galofchas

leelā īswehlē.

Fabrikas noliktawa: Kungu un Petera basnizas eelu stuhri.

Telefons 494.

Weenmehr dabujamas
daschadās zenās

isrihkojumu biletes.

Grusta Plates
grahmatu tirgotava Stahrau eelā 13.

SELTA MEDALIS
Londonē 1906

Ismehgini un spreedi pats!
Škaistuma seepes „Ideal“.
Pasīstamas tā labatās toilet-seepes kārtīgai abdas kopšanai. Starptautiskā īstābdē, Londonā, apbalvotas ar selta medali. Sabalīsch maksā 20 kap.

Parfims „Ideal“.
Labatāis oders labatās drahninam un drebem. Ar pabris pileeneem peeteel smarscha wišai nedekat. Maksā pudelīte 75 kap., 1 rbl. un 1 rbl. 50 kap.

Parfims „Muguet Ideal“.
Labatāis majpušišču oders, kašds wispašrigi ir. Flakons ā 60 kap. un 1 rbl.

Pomade „Ideal“.
Labatāis matu un bašrsdas kopšanas libšfeklis ar loti patīkamu smarschu. Gabals 20 kap.

Sobu pulwers „Ideal“.
Weenigais libšfeklis pamatīgai sobu tīrīšanai un to īsfargašanai no bojašanas. Desinfekzē muti un atņem nelabu smatu. Kasīte 25 kap.

Matu uhdens „Ideal“.
Pret blausnam un matu īstrīšanu. Pudelīte 35 kap. Dabujami apteeku pretišču tirgotavās un apteekās. Pehrot luhšam raubšitees us firmas „Avance“.
Fabrikas nolīkawa: Kauf-eelā 10, pee A. Maas.

KOSMETISKS LABORATORIJUMS
„AVANCE“
RIGA

Pehrzeet abtrīchujamas mašchinas

„Baltica“

Winas ir beš konturenzes, weentahrschatās un īturīgatās konstrukzijas. Ideals no šchujmašchinom, kaš ušlabo darba spēhju un dod labu pekau.

==== Dabujamas tīkai ====

J. Kronberga schuj-, adamu mašchinu un welosipedu weikalā,
Rīgā, Kungu eelā Nr. 28.

Latweešju noplešchamais kalendars 1910. gadam.

Lapīnam ir abas pušes apdrukatas. Beš katras deenas pantina noplešchamais kalendars sneešs us lopīnas otras pušes pahri par 300 wešelības kopšchanai, mahj- un laufaimneežibai derīgus padomus un datu īmešletu dšejoku. Sawa bagatīgā fatura deht šchis noplešchamais kalendars ir nepezeēschams padoma dewešs katrai deenai gadā.

==== Maksā 30 kap. ====
Dabujams wišās grahmatu tirgotavās, tā ari **Grusta Plates** drukatavā, Rīgā, pee Petera basnīzas un Stahrau eelā Nr. 13.

Semkopju eewežribai!

Manā apgahdībā īsnahkufe un dabujama:
Barona J. Manteifela

Wehrojumi un īsmehginajumi

faimneežibu eerihžibā un tehnikā
daschados Kreewījas apwīdos.

Cand. agr. J. Widina autorisets tulkojums.

==== Maksā 160 kap. ====
Nepezeēschama grahmata katram semkopim, kaš zenschas farou faimneežibu ušlabot.

Grusta Plates drukatawa,
Rīgā, pee Petera basnīzas un Stahrau eelā Nr. 13.

Manā apgahdeenā īsnahkufe un dabujama:

Disintene.

Cašama grahmata pirmmahzibas skolam.

Daschu Rīgas školotaju fastahditta.

Pirmā data.

==== Maksā 50 kap. ====
Grusta Plates, Rīgā, pee Petera basnīzas un Stahrau eelā Nr. 13.

Manā apgahdībā dabujams:
Anna Karekina. Romans no Lewa Tolstoja. I. un II. sežjums maksā 180 kap.

Mironu nams. Romans M. Dokošewska. Otrā druka Maksā 60 kap.

Pastara deena Pompejos. Romans no E. L. Bulwera. Tulkojufe Apasija. Maksā 80 k.

Stari īs senatnes. Epīsti no Ed. Seibota. Maksā 40 k.

Grusta Plates,
Rīgā, pee Petera basnīzas un Stahrau eelā Nr. 13.

Has jaunus beidsamās deenās!

- 10 mišklaini solufi rešhinašch. 15 solufi
- 20 jozigi solufi kabrschu 25 solufi
- 40 brīhnišchi solufi
- šitkas un 60 kīhmījas solufi.

Pawīšam 170 loti īnteresantus jaunatos solufus īsuhita us pehzmāšu tīkai par 98 kap. Adrese: E. Калужинеръ, Варшава Центр. 457—69. Škerepond. freewu waj mahju walodā.

Beekta Rigas Sawst. Kredit Beedriba,

Terbatas eelâ Nr. 7. Telefons 1905.

Maksâ par noguldijumeem 3—6 procentes.
 Aprehkina par wekselu diskontu 7¹/₂—9¹/₂ procentes.
 Kase atwehrta no pulksten 10—3.

Wald e.

Virma Kreemu Apdroshinaschanas Beedriba

dibinata 1827. Sw. Peterburgâ.
 Piltangi eemalfats pomata kapitalis 4,000,000 rubl.
 Reserwes kapitalis (ult. 1908. g.) 11,000,000 "

Uguns apdroshinaschana. Dshwibas un renschu apdroshinaschana.
 Kolektiwu un atsewischku nelaimes gadijumu apdroshinaschana.
 Dselszetu un twaikomu nelaimes gadijumu apdroshinaschana

us wisu muhschu un pret weenreifeju masu premijas maksu.

General-agents:

R. John Hafferbergs, Rigâ,

Kungu eelâ Nr. 22.

Agenturas:

Arensburgâ: G. Schwallbach.
 Atinaschos: Jul. Erhardt.
 Alufsnê: Dr. B. Raue.
 Adammuischâ: C. v. Gutzeit.
 Bolderajâ: G. Uniwier.
 Kemeros: Jul. Baehr.
 Lesas muischâ }
 Walfas apr.: } A. Wilhelms.

Vimbashos: Th. Hansen.
 Lubonê: A. Augustin.
 Mas-Salazê: Dr. C. Kofst.
 Neubadê: P. Moltrecht.
 Opê: A. Ruffschachs.
 Ruhjenê: Dr. A. Lane.
 Skrihweros: M. Roje.
 Skusenê: W. Semel.

Smiltenê: Paul Lusch.
 Slokâ: Rob. Walter.
 Stufmanos: K. Keefner.
 Walfâ: K. Schmidt.
 Walweerâ: A. Heffe.
 Werawâ: Dr. A. Karp.
 Wez-Gulbenê: v. Glasenapp.
 Zehsis: Wilh. Trampedach.

Asiau truhkums.

Dr. Hommel'a Hematogens

Beeprafot fewischki jausfwer

Kadetu korpusa wirsahrsis Wladitawfâ, Dr. med. Schult: "Es Dr. Hommel'a Hematogenu ismehginaju 6 pilngos asins truhkumu gadijumos un mani nowehrojumi pee schein gadijumeem schini sinâ inter-fanti, ka es gadu eepreefsch biju dsels preparatus paraktijis ar pawisam wahjeem panahumeem. Pehz Dr. Hommel'a Hematogena leetoschanas turpreti bij toti labi panahumi, kurt pat wehl pehz 11¹/₂ mehnescheem pehz heigtas ahrsteschanas netil ween ta nepamasinajâs, bet wehl turpinajâs. Ufkrihtschakee pauahkumi pehz Dr. Hommel'a Hematogena leetoschanas ir eewehrojama apeties pazelschana.

ir no wairaf ta 5000 eetsch- un ahrsemju profesoreem un ahrsteem par wislabato atslhts, dabujams wifâs apteefâs un apteeku pretschu pahrdotawâs.

Dr. Hommel'a Hematogenu un patdarinajumi jaatraida.

August Harloff; inscheneers,

Rigâ, Hewas eelâ Nr. 22/24.

Ween- un diwstahwu sahgu gâeru fabrika ar patenteerihfojumu atpafat un us preefschu greeschanai, ta ari wifas toku apshradshanas maschinas.

Wislabatais iswedums. Lebtâs zenas.

Generalweetneels

Crista Förstera & Ko., Magdeburgâ
 piln- un patent karsttwaika lokomobilem
 lihbj 650 PS.

Weetneels

F. Richter & Ko., Natenowâ
 twaika kusmaschinam.

Kets gadijums

Par 7 rubl. 25 kap.

isfuktam 2 seemas kostimus: "Anatu trifo", wilnaina, stipra un modes drehbe, 2 arsch. plata, 4¹/₄ arsch. preefsch wefela fungu uswalka un 8 arschin. "Panamas trifo" preefsch stipra un eleganta damu kostima, ar eepafaschani un peefubtot pa postu (bes eemalfâs un bes kaut labda riflâ); ja nepailtu, tad fabrika atmaksâ pilnu zenu; par pehz-maksu weerehkina 16 kap., bet us Sibiriju wehl 85 kap. Adrefet: Въ фабрику А. Кивмана, Лодзь № 31.

Dsels gultas, behrnu ratinus, wasgajamos flekus, petrolejas wahritajas, tehmatchinas, emalj. wahrams traukus, petrolejas krabins, stiklo un fajansa prezes, nikela un alfenida prezes, peedahwâ pa lehtafam jenam

J. E. Muschke

lampu fabrikas noliktawa
 Terbatas eelâ Nr. 18.

Metala kapu kroni
 leelâ iswehle lehti.

No 4711

Reekstu ekstrakts Matu krahsa

Krahsa matis, waj mini buhtu firmi waj farlam, loti ahtri un ihiti pehz patischanas no maigatâ blonduma lihds wismelnat'em. Tadehi katris war fawem mateem atot wiru juduscho dabifto krahsu. Jo beeschaki lihdslektis top leetots, jo tumshati paleet mati.

No 4711 reekstu ekstrakta matu krahsa ar teefibu pelna preefschrozibu no wifem ziteem lihds schin efofcheem matu krahsoschanas lihdsfleem, tadehi ta wina nejatru nekahdas kaitigas weelas.

Krahsas: melna, bruhna, chatain un blonda

Makja: masa pud. 1 r. 20 k. leela " 2 " "

Dabujams wifos leelatos weikalos.

Ferd. Mülhens

Kelnê pee Reines un Rigâ.
 Schkuchau eelâ 15.

Wijoles

à 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 40, 50, 75, 100 rbf. un dahrgaf.

Kornetes

à 12, 15, 18, 20, 25, 30, 35, 55, 65, 80 rbf. un dahrgaf.

Mandolines

à 4, 5, 6, 8, 12, 15, 20, 30 rbf. un dahrgaf lihdj 200 rbf.

Gitares

à 3 1/2, 5, 6, 7, 10, 15, 20, 30, 40 rbf. un dahrgaf lihdj 100 r.

Fleites

à 3, 5, 8, 12, 16, 25, 35, 40, 55, 65, 80 rbf. un dahrgaf.

Balalaikas

à 1 1/2, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 15, 20, 30 rbf. un dahrgaf lihdj 150 rbf.

Zenu rahditati par brihwu.

Jul. Heine. Zimmermann,

Rigà, Schkuhru eelà Nr. 15.

Peeprafeet wisur

tifai tās labati atšihtas un pilnīgi nekaitigas, daudsfahret ar pirmām godalgam apbalwotas

papirofu tšhaultes

„Mercur“ un „Latwija“

A. Jaunsem, Rigà,

t i k a i Gumorowa eelà Nr. 21.

Leelakā tšhauļifidū fabrika un tabakas leelnoļiktawa Baltijā.

Pakaldarijumu deht lihdju pareiši eewehrot manu firmu.

!!! Par wolti!!!

Krahščnu Konzerta grammosonu

katris war eeguht zaur amerikānu aboneščanas sistemu. Wišoahri pasšhitams 1. sortis platu, amerikānu fabrikantu marķas „Comford“, „Sonfon“ un 3. tai nolūktā, lai cepasšhitinātu kreewiju ar fawu bagato kreewu repertuuru diwpušigu leelu platu, kuras ļoti īsturigas un turām ļoti stabra stana, eeweda pee mums jau šin ašsemēs ar panahkumeem īsleetoto aboneščanas sistemu pee platu pirkščanas un uštizēdamees kreewu pasšhitata godprahtibai, īsuhā eepreekš katram, kas grib palikt par abonentu,

glušči par wolti konzerta grammosonu,

krahščni pagatawotu ar ļoti īsturigu mehānismu, kura ir wišjaunātee pahrlabojumi, kahdi ir wišdahrgatos grammosonos, kuri maškā 100 un wairak rubtu, pee lam abonentis apšolas pasšletet 2 gadu laikā ne maškā par 50 platem, kuras war pasšletet ari pa daļam, bet ne maškā tā pa 18 gab. Diwpušigas leelas plates, zena ir tika 1 rubl. — 1000 konzerta abatas teef par wolti peeliktas, bes tam pee latra pasšletējuma teef peelikta kā premiija 1 maša diwpušiga plate. Par grammosonu un platu eepalāščanu un suhtiščanu diwās pakās peerehšina 2 rubl. 50 kap., uš Sibiriju 4 rubl. Te paraugam teests meenas no latru deenu faenitām pateizibas wehstulem:

„Par wolti peefuhitito konzerta grammosonu fahehmu wešelu, wišč ar fawu šturumu un tonu štaibrumu nauw šlitats par wišdahrgateem grammosoneem, plates īsrahdiņas ļoti teizamas ar fawu štaibro stana, par šchim paščam platem nem pee mums pa 1 rubl. 50 kap. Labprahst eeteikšim ziteem šču preekš mums tū labo sistemu un t. t.“

Lai nowehrihu pahpratumus, tad te mešs ašrahdam uš noteikumeem preekš teem, kuri wehšas par wolti eeguht konzerta grammosonu, un proti:

1. Wajaga rakšiti pasnot, ka Šuhs ešat ar meeru 2 gadu laikā pasšletet ne maškā par 50 diwpušigam leelam platem par fabrikas zenu 1 rubl. 2. Lihdj ar pagehrejumu īsuhitit par wolti konzerta grammosonu Šums ja-pastelle pirmo partiju platu, ne maškā par 18 gab. (36 daščadi numuri.) par 1 rubl gabalā, pawišam par 18 rubl. 3. Wajaga ašrahdit, kahā fatura jabuht pasšletetam platem.

Peere teef īsuhitita uš pehžmašū bes eemafšas, īsēmot Sibiriju, kur teef pagehreta eemafšā 3 rubl. (war ari maškam).

Cewehrojams! Aprahšito grammosonu mešs nemam atpakaļ 2 gadu laikā par 15 rubl. Adreše kreewu pasšletatajeem:

Предст. Америк. пластинокъ Т-ву „ВИЛЯМСЪ“ Варшава, Главная — 69.

Beeshime: Par wolti mešs apmainam muhšu plates wežās uš jaunām. Korrespondenže kreewu waj mašju walodā.

Latweešču Laukfaimneeku Ekonomiskā Sabeedriba

Rigà, leelà Rehniam eelà Nr. 29

un

fawās nodatās:

Muškne	Selgamā	Šhagarēj	Wentspilt
Aužē	Leepajā	Smiltēnē	Wainodē
Bauškā	Laudones-Obseenā	Subatē	u. t. t.
Dobelē	Refeknē	Talšos	
Selabmeestā	Saldū	Walkā	

peedahwā wišadas laukfaimneežibas maščinas un riħšus, sehklas, mahkfligus mehklus un žitus semkopibas peederumus.

Par beedreem Sabeedribā war eestahtees abeja dšimuma laukfaimneeki, kā ari beedribas, eemafšajot wišmaš 10 rbf. dalibas un 1 rbf. eestahščanas naudas.

Sabeedribas laukraštis „Semkopis“ īsnahk reiši nedekā un maškā ar peefuhitščanu beedreem 1 rbf., nebeedreem 280 kap. gadā.

„Waldschlöschena“ Merzens.